BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

PRINȚUL FERICIT
ȘI ALTE POVESTIRI

Oscar Wilde

LECTURĂ RECOMANDATĂ ÎN PROGRAMA ȘCOLARĂ

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

PRINȚUL FERICIT
ȘI ALTE POVESTIRI

Oscar Wilde

LECTURĂ RECOMANDATĂ ÎN PROGRAMA ȘCOLARĂ

Oscar Wilde

Prințul Fericit și alte povestiri

Traducere de

Ticu Archip și Laura Frunză

Editura LITERA

2015

LITERA®

The Happy Prince and Other Stories

Oscar Wilde

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România

tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

e-mail: comenzi@lira.ro

Ne puteți vizita pe

www.litera.ro

Prințul Fericit și alte povestiri

Oscar Wilde

Copyright © 2015 Grup Media Litera

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Justina Bandol

Corector: Emilia Achim

Copertă: Andreea Apostol

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

ISBN ePUB: 978-606-741-702-9

ISBN PDF: 978-606-741-703-6

ISBN Print: 978-606-741-490-5

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

elefant

TABEL CRONOLOGIC

1854 La 16 octombrie, la Dublin, se naşte Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde, al doilea dintre cei trei copii ai unui medic irlandez, sir William Wilde, şi al poetei Francesca Elgee.

1864 Wilde îşi începe studiile la Portora Royal School, în Enniskillen, Irlanda.

1871–1874 Studiază limbile clasice la Trinity College din Dublin, cu rezultate excepţionale la limba greacă. Obţine o bursă la Magdalen College, Oxford, unde îşi continuă studiile. Se remarcă prin ţinuta sa extravagantă, gusturile rafinate şi stilul de viaţă dandy.

1878 Absolvă colegiul cu cele mai bune rezultate. Se mută la Londra. Primeşte premiul Newdigate pentru poezie şi iniţiază mişcarea „Artă pentru Artă", prin care dezvoltă teoria sa asupra estetismului.

1881 Wilde publică prima carte, o culegere de versuri cu titlul Poems. Îşi creează reputaţia de lider al mişcării estetice londoneze.

1882 Ţine o lungă serie de prelegeri de estetică în Statele Unite, unde îl cunoaşte pe Walt Whitman. Scrie prima sa piesă de teatru, Vera, care nu se bucură însă de succes pe scenă.

1883 După o scurtă perioadă de şedere la Paris, Wilde îşi încheie şirul prelegerilor în Marea Britanie şi Irlanda.

1884 Se căsătoreşte cu Constance Lloyd, cu care are doi fii: Cyril (n. 1885) şi Vyvyan (n. 1886). Cuplul locuieşte în Chelsea, în apropierea Londrei.

1886 Wilde are prima relaţie homosexuală cu tânărul Robbie Ross (la moartea acestuia din urmă, în 1918, cenuşa sa va fi înhumată în mormântul lui Oscar Wilde).

1888 Publică Prinţul Fericit şi alte povestiri (The Happy Prince and Other

Tales), o culegere de poveşti pentru copii.

1891 Publică singurul roman şi cea mai importantă operă a sa, Portretul lui Dorian Gray (The Picture of Dorian Gray), o ilustrare pregnantă a principiilor sale estetice. Romanul îi aduce lui Oscar Wilde, pe lângă citaţii în tribunale, şi mult dorita faimă.

1892–1895 Creaţia sa dramatică, Evantaiul doamnei Windermere (Lady Windermere's Fan, 1892), O femeie fără importanţă (A Woman of No Importance, 1893), Soţul ideal (An Ideal Husband, 1895), Ce înseamnă să fii onest (The Importance of Being Earnest, 1895), satirizează snobismul, frivolitatea şi făţărnicia „înaltei societăţi" a timpului.

1895 Duce o viaţă de ostentaţie cinică şi de scandal, afişându-şi public relaţia sa homosexuală cu lordul Alfred Douglas, ceea ce îi atrage în 1895 o condamnare penală de doi ani de închisoare pentru ultragiu la moralitatea publică. Ultima parte a condamnării o ispăşeşte în închisoarea din Reading şi va face obiectul unei celebre balade, Balada închisorii din Reading (The Ballad of Reading Gaol, 1898), scrisă sub impresia lăsată de executarea unuia dintre deţinuţi, condamnat pentru că îşi ucisese iubita.

Părăsit de familie, nu îşi va mai revedea niciodată copiii.

1897 Eliberat din închisoare, se stabileşte în Franţa.

1900 Îşi sfârşeşte viaţa în uitare şi singurătate, la Paris, pe 30 noiembrie 1900. Este înmormântat în cimitirul Père-Lachaise.

PRINȚUL FERICIT

Sus, pe o columnă înaltă, stătea, privind peste cetate, statuia Prințului Fericit. Strălucea prințul din creștet până-n tălpi în poleială de aur curat, ochii lui erau două safire luminoase, iar la mânerul spadei un mare rubin își juca apele sângerii.

Și toată lumea rămânea uimită la vederea lui.

— E frumos ca un cocoșel-de-vânt, își dădu odată părerea unul din Consilierii orașului, doritor să se ducă vestea despre priceperea sa artistică. Nu însă și la fel de folositor, adăugă el, de teamă să nu-l creadă oamenii cu capul în nori, așa cum nici nu era din fire.

— De ce nu poți să fii și tu ca Prințul Fericit? întrebă o mamă grijulie pe băiețelul ei care plângea după luna din cer. Prințului Fericit nu-i trece niciodată prin minte să plângă pentru fitece.

— Bine că mai e și-un fericit pe lumea asta! mormăi un biet dezamăgit, cu ochii pironiți pe minunata statuie.

— Parc-ar fi un înger, spuneau Copiii Orfelinatului ieșind din catedrală în falnicele lor straie stacojii și curatele lor șorțuri albe.

— Dar de unde știți? se amestecă Dascălul de matematici. Văzut-ați vreunul cu ochii?

— Da, cum să nu, în vis, răspunseră ei, iar Dascălul de matematici se încruntă și-i săgetă cu privirea, căci el nu îngăduia copiilor să viseze.

Într-o noapte, zbură peste acea cetate un flecușteț de Rândunel. Prietenele lui porniseră, cu șase săptămâni înainte, către țara Egiptului, dar el rămăsese în urmă, îndrăgostit fiind de o Trestie, frumoasă ca nici una pe lume. O întâlnise la început de primăvară, pe când zbura în josul râului după o gogeamite gâză gălbuie, și atât de tare îl vrăjise mijlocelul subțire al Trestiei, încât se oprise

locului, ca să-i vorbească.

— Mă lași să te iubesc? o întrebă deschis, căci îi plăcea să meargă drept la țintă, iar trestia îi făcu o plecăciune adâncă.

Se pornise atunci Rândunelul să zboare jur-împrejur, mângâind apa cu aripile și stârnind mărunte unduiri argintii.

Era felul său de a-i face curte; și așa o ținuse toată vara, cât fu vara de lungă.

— Ce alegere caraghioasă, ciripeau celelalte rândunele.

— N-are pic de avere, iar rubedenii, cu nemiluita!

Și, de bună seamă, râul gemea de Trestii. Pe urmă, când se ivi toamna, tot stolul își luă zborul, peste mări și peste țări.

După plecarea prietenelor, Rândunelul se simți însingurat, iar Sânziana dorului său începu să-l obosească.

„Îi lipsește farmecul vorbirii, își zise, apoi mi-e teamă că e și ușuratică, fiindcă prea-și face ochi dulci cu vântul.“

Și, negreșit, la orice adiere a vântului, Trestia se mlădia în neasemuit de grațioase reverențe.

„Îi înțeleg firea casnică, se mai gândi Rândunelul, dar mie-mi place grozav să călătoresc și firesc ar fi să-i placă și soției mele.“

— Vrei să pornim la drum amândoi? o întrebă el în cele din urmă, dar Trestia își scutură capul.

Era tare legată de căminul ei.

— Ți-ai bătut joc de mine, izbucni Rândunelul. Eu plec spre piramide. Rămâi cu bine!

Și își luă zborul.

Zbură așa o zi întreagă și la vreme de seară ajunse în cetate.

„Unde să trag oare?“ se întrebă el. „Sper că orașul a făcut ceva pregătiri.“

Ochii îi căzură pe statuia de pe columna înaltă.

— Am găsit! strigă el bucuros. E un loc minunat, în plin aer proaspăt!

Și se lăsă de sus, chiar la picioarele Prințului Fericit.

— Ce mai iatac de aur! își zise încetișor, pe când privea în jur și se pregătea de culcare; dar, când să-și vâre capul sub aripă, un strop mare de apă pică pe el.

— Ia te uită poznă! strigă mirat. Pe cer nu-i nici urmă de nor, stelele strălucesc de-ți iau ochii și cu toate astea plouă! Clima din nordul Europei e grozav de afurisită! Trestioara nu se mai sătura de ploaie, dar asta doar din egoism!

Mai pică apoi alt strop.

„La ce folosește o statuie, dacă nu te apără măcar de ploaie? se întrebă plictisit. Ia să-mi caut eu un horn ca lumea!“

Și se hotărî să zboare aiurea.

Dar când să-și deschidă aripile, pică al treilea strop…

Rândunelul privi atunci în sus și văzu… vai, ce-i fu dat să vadă?!

Ochii prințului înotau în lacrimi, și lacrimile lunecau șiroaie pe obrajii lui de aur. În lumina albă a lunii, chipul lui era atât de frumos, încât Rândunelul se simți înduioșat.

— Cine ești tu? îl întrebă el.

— Sunt Prințul Fericit.

— Atunci de ce plângi? adăugă nedumerit. M-ai udat leoarcă.

— Pe vremea când eram în viață și aveam o inimă de om, răspunse statuia, nu știam ce-s lacrimile, căci trăiam în Palatul Sans Souci, unde durerii nu-i e îngăduit să intre. Cât era ziua de lungă mă veseleam în grădină cu prietenii mei, iar când cobora seara eram primul la dans în sala cea mare. Jur-împrejurul grădinii se ridica un zid foarte înalt, dar niciodată nu mi-a trecut prin minte să

întreb ce e dincolo de el; în preajmă, totul mi se părea atât de frumos! Curtenii mă numeau „Prințul Fericit“, și fericit eram cu adevărat, dacă plăcerea poate fi fericire. Așa am trăit și așa am murit. Iar acum, că nu mai am viață, m-au ridicat aici sus, atât de sus, încât pot vedea toată hidoșenia, toată amărăciunea cetății mele, și cu toate că inima mea e de plumb, nu pot decât să plâng.

„Cum, adică, nu e cu totul și cu totul de aur?“ se gândi Rândunelul în sinea lui, căci era prea cuviincios pentru a-și mărturisi gândul.

— Departe, tare departe, urmă statuia cu glas coborât și cântător, departe, într-o ulicioară, se află o căsuță sărmană. Prin fereastra-i deschisă văd o femeie stând la masă. Are fața suptă și ofilită, iar mâinile-i aspre și roșii sunt totuna de împunsăturile acului, căci e cusătoreasă. Acum brodează floarea-patimii pe rochia de atlaz pe care-o va purta la viitorul bal al curții cea mai drăgălașă dintre însoțitoarele reginei. Într-un ungher al odăii, băiețelul ei zace bolnav pe un pat. Are friguri și tânjește după portocale. Maică-sa nu poate să-i dea decât apă, și el plânge… Rândunel, Rândunel, micuț Rândunel, nu vrei să-i duci rubinul de pe mânerul spadei mele? Eu am picioarele înțepenite în soclul acesta și nu mă pot mișca.

— Pe mine mă așteaptă în Egipt, răspunse Rândunelul. Prietenele mele zboară în sus și-n jos deasupra Nilului și stau de vorbă cu florile uriașe de lotus. În curând or să se ducă la culcare în cripta regelui cel mare. Regele se află chiar el acolo, în racla lui zugrăvită. E învelit în fețe galbene și îmbălsămat cu mirodenii. Are în jurul gâtului un șirag străveziu de jad verde, iar mâinile-i sunt ca două frunze veștede.

— Rândunel, Rândunel, micuț Rândunel, stărui prințul, nu vrei să rămâi cu mine o noapte și să fii solul meu? Pe copil îl chinuie setea și pe maică-sa jalea.

— Vezi că mie nu prea îmi plac băieții, răspunse Rândunelul. Vara trecută, când locuiam pe lângă râu, erau doi bădărani de băieți, copiii morarului, care zvârleau mereu cu pietre în mine. Firește că nu m-au nimerit niciodată: noi, rândunelele, suntem grozav de meștere în ale zborului, apoi eu mă trag și dintr-un neam vestit în sprinteneală; oricum însă, era o lipsă de cuviință…

Dar Prințul Fericit părea atât de îndurerat, încât Rândunelul se întristă.

— E foarte frig aici, îi spuse, dar am să mai rămân cu tine o noapte și o să-ți împlinesc solia.

— Mulțumesc, micuțule Rândunel, răspunse prințul.

Și așa, după ce scoase rubinul de pe spada prințului, Rândunelul zbură cu el în cioc, peste acoperișurile orașului.

Trecu pe lângă turnul catedralei cu îngeri ciopliți în marmură albă. Trecu pe lângă palat și auzi zvon de dans. O încântătoare fată ieșise în balcon cu iubitul ei.

— Cât de minunate sunt stelele cerului, îi șoptea el, și cât de minunată puterea dragostei!

— Nădăjduiesc să-mi fie gata rochia pentru serbarea cea mare, îi răspunse ea. Am poruncit să mi-o brodeze toată cu floarea-patimii, dar cusătoresele astea-s atât de trândave!

Trecu apoi Rândunelul peste apele râului și văzu felinare atârnând de catargele corăbiilor. În cele din urmă ajunse la căsuța cea sărmană și privi înăuntru: băiețașul se zvârcolea în pat, scuturat de friguri, iar pe mama lui o doborâse somnul, de istovită ce era. Rândunelul se repezi și puse bobul mare de rubin pe masă, lângă degetarul femeii. Zbură apoi ușor jur-împrejurul patului, fluturându-și aripile peste fruntea copilului.

— Ce răcoare simt, se vede că-mi merge mai bine, șopti copilul și se cufundă într-o piroteală dulce.

Pe urmă Rândunelul își luă zborul îndărăt, la Prințul Fericit, și-i povesti tot ce făcuse.

— Foarte ciudat, se minună el, acum îmi este cald, deși vremea-i atât de rece!

— Fiindcă ai făcut o faptă bună, îi răspunse prințul.

Iar el, mititelul, rămase pe gânduri și adormi. Căci de câte ori încerca să gândească, îl și prindea somnul.

Când se crăpă de ziuă, Rândunelul zbură devale la râu, ca să facă o baie.

— Iată un fenomen uimitor! se minună Profesorul de ornitologie, pe când trecea podul. O rândunică, iarna!

Și se apucă să scrie un articol lung privitor la aceasta, în ziarul local. Toată lumea vorbi despre articol, căci era împănat cu atâția termeni științifici, încât nimeni nu pricepuse o iotă.

— La noapte plec în Egipt! se hotărî Rândunelul și, la gândul acesta, inima-i creștea de bucurie.

Dădu o raită pe la toate monumentele cetății și rămase multă vreme sus, în vârful clopotniței. Ori pe unde trecea, vrăbiile se porneau a ciripi:

— Grozav de distins străinul de colo!

Iar el se bucura nespus în sinea lui.

Cum văzu răsărind luna, se întoarse la Prințul Fericit.

— Ai ceva vești de trimis în Egipt? Sunt gata de plecare! îi strigă el.

— Rândunel, Rândunel, micuț Rândunel, îl rugă prințul, n-ai vrea să mai rămâi încă o noapte cu mine?

— Dar sunt așteptat în Egipt, îi răspunse Rândunelul. Mâine, prietenele mele or să-și ia zborul către a doua cascadă. Acolo hipopotamul își face culcuș în păpurișuri și pe un tron măreț de granit stă însuși Memnon-zeul. Veghează toată noaptea puzderia de stele și când luceafărul dimineții se ivește, el trage doar un chiot de bucurie și pe urmă rămâne mut. La amiază, leii galbeni coboară până la mal, să se adape. Au ochii la fel ca berilul verde, iar urletul lor e mai tunător decât urletul cascadei.

— Rândunel, Rândunel, micuț Rândunel, stărui prințul, departe, tare departe, peste cetate, zăresc un tânăr Student, într-o mansardă. Stă aplecat deasupra unei mese înțesate cu hârtii și lângă el se veștejește într-un pahar un bucheţel de micșunele. Părul îi e inelat și castaniu, buzele, roșii ca miezul rodiilor, iar ochii, mari și visători. Încearcă să sfârșească o piesă pentru Directorul Teatrului, dar prea dârdâie de frig ca să mai scrie. În sobă nu e niciun tăciune și foamea îl doboară.

— O să mai rămân cu tine încă o noapte, îi spuse Rândunelul; avea, într-adevăr, inimă bună. Vrei să-i duc altă boabă de rubin?

— Vai mie! Nu mai am niciun rubin, îi răspunse prințul. Doar ochii, atât mi-au mai rămas. Sunt făcuți din neprețuite safire aduse tocmai din India, acum o mie de ani. Smulge-mi unul și du-l tânărului. Îl va vinde giuvaiergiului, apoi va cumpăra de mâncare și lemne de foc, și-și va sfârși piesa.

— Dragul meu prinț, suspină Rândunelul, nu pot face una ca asta.

Și se porni pe plâns.

— Rândunel, Rândunel, micuț Rândunel, stărui prințul, fă așa cum îți cer eu.

Rândunelul smulse atunci ochiul prințului și zbură departe, către mansarda Studentului. Îi fu destul de ușor să pătrundă înăuntru, căci în acoperiș era o spărtură pe unde se și strecură. Tânărul își ținea capul îngropat în mâini și nu auzi fâlfâitul aripilor, dar când ridică ochii, văzu deodată safirul strălucitor printre micșunelele veștede.

— Încep să fiu prețuit, se învioră el. Trebuie să fie de la vreun admirator de seamă. Acum pot să-mi sfârșesc piesa!

Și chipu-i strălucea de bucurie.

A doua zi, Rândunelul zbură până jos, în port. Se așeză pe catargul unei corăbii mari, cu ochii după marinarii care trăgeau afară cu funiile niște namile de lăzi.

— Heii-rup! strigau ei cu fiecare ladă ieșită la iveală.

— Mă duc în Egipt, strigă și Rândunelul.

Dar nimeni nu-l luă în seamă, și, odată cu răsăritul lunii, își luă zborul îndărăt, la Prințul Fericit.

— Am venit să-mi iau rămas-bun, îi spuse el.

— Rândunel, Rândunel, micuț Rândunel, îl rugă prințul, nu vrei să mai rămâi cu mine încă o noapte?

— E iarnă, răspunse el, ca mâine năvălesc aici fulgii reci de zăpadă. În Egipt soarele dogorește deasupra palmierilor verzi, iar crocodilii lâncezesc în mâl și privesc alene împrejur. Tovarășele mele își durează cuibul în templul lui

Baalbec, sub veghea porumbeilor albi și roz care-și gânguresc unul altuia. Prinţule drag, te părăsesc, n-am încotro, dar n-o să te uit niciodată și la primăvară o să-ți aduc două nestemate frumoase în locul celor pe care le-ai dăruit. Rubinul va fi mai roșu decât un trandafir roșu, iar safirul, tot atât de albastru ca largul mărilor.

— Jos, în piață, începu prințul, se află o fetiță care vinde chibrituri. Dar i-au scăpat chibriturile în noroi și s-au stricat toate. Acum stă și plânge, fiindcă taică-său o bate dacă nu duce acasă ceva bani. N-are ghete, n-are ciorapi și nici pe căpșor n-are nimic. Smulge-mi celălalt ochi, dă-i-l ei și tată-său n-o s-o mai bată.

— De stat am să mai stau cu tine încă o noapte, îi răspunse Rândunelul, dar ochiul nu pot să ți-l smulg, căci ai rămâne orb de tot!

— Rândunel, Rândunel, micuţ Rândunel, îl rugă prințul, fă așa cum îți cer eu.

Atunci Rândunelul smulse celălalt ochi al prințului și, avântându-se cu el în jos, trecu săgeată pe lângă fetiță și-i strecură nestemata în palmă.

— Ce ciob frumos de sticlă, se bucură ea și dădu fuga, râzând, acasă.

Iar Rândunelul se întoarse la prinţ.

— Ești orb acum, îi spuse, și o să rămân cu tine mereu-mereu…

— Nu, micul meu Rândunel, șopti sărmanul prinţ, tu trebuie să pleci departe, în Egipt.

— O să rămân cu tine mereu, îi răspunse el și adormi la picioarele prințului.

A doua zi, cât fu ziua de lungă, Rândunelul stătu pe umărul prințului și îi povesti vrute și nevrute, din tot ce văzuse el pe meleaguri străine. Îi povesti despre ibișii roșii care stau în șiruri lungi pe malurile Nilului și prind peștișori de aur în ciocurile lor; despre Sfinxul bătrân ca vremea, care trăiește în inima pustiului și le știe pe toate; despre neguțătorii care pășesc agale pe lângă cămilele lor și-și lunecă mătăniile de chihlimbar printre degete, despre Regele munților din lună, care e negru ca abanosul și se închină la o mărgea mare de cleștar; despre namila de șarpe verde care doarme într-un palmier și are douăzeci de preoți slujitori, ca să-l hrănească cu turte și miere, și despre Piticii care, stând pe gogeamite frunze late, plutesc peste un heleșteu întins și se războiesc neîncetat cu fluturii.

— Scumpul meu Rândunel, grăi prinţul, mi-ai înşirat minunăţii după minunăţii… Zboară acum peste cetatea mea, Rândunelule, şi spune-mi ce vezi.

Zbură atunci Rândunelul peste cetatea cea mare şi văzu cum se desfătau bogaţii în casele lor frumoase, în vreme ce săracii cerşeau pe la porţi. Zbură prin fundături întunecoase şi văzu feţele de var ale copiilor înfometaţi, cercetând aiurite uliţele negre. Sub arcada unui pod, doi băieţaşi se strângeau în braţe, încercând să-şi ţină de cald.

— Tare ne mai e foame, spuneau ei.

— Ia căraţi-vă de aici! îi luă paznicul la goană; şi o porniră amândoi razna, prin ploaie.

Pe urmă Rândunelul zbură îndărăt şi îi istorisi prinţului tot ce văzuse.

— Eu sunt acoperit cu aur curat, îi spuse prinţul. Tu trebuie să-l iei de pe mine, foiţă cu foiţă, şi să-l duci săracilor mei; nu-i fiinţă omenească să nu creadă că aurul o poate face fericită.

Şi Rândunelul piguli atunci foiţă cu foiţă din aurul cel curat; foiţă cu foiţă, până când Prinţul Fericit rămase golaş de tot şi pământiu. Foiţă cu foiţă, din aurul cel curat, le duse Rândunelul săracilor, şi obrajii copiilor prinseră a se îmbujora; râdeau copiii şi se veseleau pe stradă.

— Acum avem pâine, chiuiau ei.

Apoi veni zăpada şi după zăpadă, îngheţul. Străzile păreau muiate în argint, atât erau de luminoase şi de sclipitoare; la streşinile caselor ţurţurii lungi atârnau ca nişte pumnale de cleştar. Oamenii umblau înfăşuraţi în blănuri, în vreme ce băieţaşi de o şchioapă, cu căciuliţe stacojii, se dădeau pe gheaţă.

Sărmanul flecuşteţ de Rândunel! Îi era frig, tot mai frig, dar pe prinţ nu l-ar fi părăsit nicicând, căci mult îi era drag inimii sale. Ciugulea firimituri la uşa brutăriei, când nu-l vedea brutarul, şi încerca să se încălzească bătând din aripioare.

În cele din urmă, el îşi dădu totuşi seama că va muri curând. Abia de mai avu puterea să zboare încă o dată sus, pe umărul prinţului.

— Rămâi cu bine, prințule drag, îi spuse el în șoaptă. Mă lași să-ți sărut mâna?

— Ce bucuros sunt că, în sfârșit, pleci în Egipt, Rândunelul meu, îi răspunse prințul. Ai întârziat prea mult aici; tu să mă săruți pe buze, pentru că te iubesc.

— Dar nu în Egipt plec eu acum, mărturisi Rândunelul. Eu plec în Casa Morții. Moartea e soră bună cu somnul, nu-i așa?

Sărută apoi buzele Prințului Fericit și se prăbuși mort la picioarele lui.

În clipa aceea, o trosnitură ciudată se auzi înlăuntrul statuii, ca și cum ceva s-ar fi spart. Și, într-adevăr, inima cea de plumb se despicase drept în două. Era și un ger cumplit în noaptea aceea.

A doua zi, dis-de-dimineață, Primarul, însoțit de Consilierii orașului, trecea în plimbare prin partea locului. Ajuns lângă columnă, își ridică privirea în sus, spre statuie.

— Vai de mine și de mine! izbucni el deodată. În ce hal a ajuns Prințul Fericit!

— Chiar așa, în ce hal! încuviințară însoțitorii, care erau totdeauna de părerea primarului.

Și se apropiară cu toții, ca să-l privească.

— Rubinul i-a căzut de pe spadă, i-au pierit și ochii, iar pe el, nici pic de aur! spuse Primarul. Aproape un cerșetor, nu alta!

— Aproape un cerșetor, nu alta! rostiră și Consilierii orașului.

— Și aici, în față, o pasăre moartă la picioarele lui, urmă primarul. Trebuie să dăm numaidecât cetății o înștiințare cum că păsările sunt oprite să mai moară aici.

Iar funcționarul își însemnă grabnic înțeleapta propunere.

Așadar, coborâră de pe columnă statuia Prințului Fericit.

— De vreme ce nu mai e frumos, nu mai e nici de folos, rosti profesorul de istoria artelor, la Universitate.

Topiră apoi statuia într-un cuptor, iar Primarul convocă pe dată Adunarea Breslaşilor, pentru a hotărî ce trebuia făcut cu metalul.

— Se cuvine, fireşte, să avem altă statuie, îi lămuri el. Şi statuia aceea va fi statuia mea!

— Statuia mea, răsună ecoul celorlalţi Consilieri.

Se luară apoi cu toţii la ceartă; se certară aşa de multă vreme, şi s-or mai fi certând şi astăzi.

— Ce lucru ciudat, se minună meşterul supraveghetor al muncitorilor din topitorie. Inima asta frântă, din plumb, nu vrea deloc să se topească! Aşa că, afară cu ea!

Şi o aruncară pe un maldăr de gunoi, acolo unde zăcea şi Rândunelul mort.

PRIVIGHETOAREA ŞI TRANDAFIRUL

— Spunea că va dansa cu mine dacă-i aduc trandafiri roșii, glăsui tânărul Student, dar în toată grădina mea nu e niciun trandafir roșu.

Dintr-un Stejar verde unde-și avea cuibul, Privighetoarea îl auzi și, furișându-și privirea printre frunze, se minună foarte.

— Niciun trandafir roșu în toată grădina mea, se tângui el, și ochii lui frumoși înotară în lacrimi. Vai, de ce nimicuri i-e dat fericirii să atârne! Am citit tot ce-au scris înțelepții lumii, am dezlegat tot ce-i taină în filosofie, și totuși, din pricina unui trandafir roșu, pot fi atât de nenorocit!

— Iată, în sfârșit, un îndrăgostit adevărat, zise Privighetoarea. Noapte după noapte eu i-am cântat dorurile, cu toate că nu-l cunoșteam; noapte după noapte am destăinuit stelelor povestea lui, și acum îl văd. Păru-i e întunecat, ca floarea de iacint, și buzele-i sunt roșii, ca trandafirul după care tânjește; dar aleanul i-a gălbejit obrazul asemenea fildeșului palid, iar mâhnirea și-a pus pecetea pe bolta frunții lui.

— Prințul dă mâine seară un bal, murmură tânărul Student, și Iubita mea va fi printre musafiri. Dacă-i aduc un trandafir roșu, va dansa cu mine până-n zori. Dacă-i aduc un trandafir roșu, o voi ține în brațele mele și ea își va rezema capul de umărul meu, și mâna ei va fi pradă mâinii mele. Dar nu e nici urmă de trandafir roșu în grădina mea, așa că eu voi sta însingurat, și ea va trece mai departe. Nu-i va păsa de mine, iar mie mi se va frânge inima.

— Da, iată un îndrăgostit adevărat, stărui Privighetoarea. Tot ce cântecul meu cântă, el îndură; tot ce-i bucurie pentru mine, pentru el este durere. Negreșit, Iubirea e o minune a lumii! Mai prețioasă decât smaraldele și mai scumpă decât opalele fine. Mărgăritarele și rodiile nu pot s-o cumpere, și nici nu e pusă pe tarabă în piață. Iubirea nu poate fi târguită de la negețători și nici nu poate fi cântărită pe talgerul cântarului, cu aur.

— Muzicanții vor ședea în balconul lor și vor cânta din strunele lor armonioase,

urmă tânărul Student, și Iubita mea va dansa la sunetul harfei și al lăutei. Va dansa atât de ușor, încât picioru-i nu va atinge podeaua, iar curtenii, în straie de sărbătoare, vor roi în jurul ei. Dar cu mine ea nu va dansa, căci n-am de unde să-i dau niciun trandafir roșu.

Și, aruncându-se jos în iarbă, Studentul își îngropă fața în mâini și plânse.

— De ce o fi plângând? întrebă un pui de șopârlă verde, gonind pe lângă el, cu codița în sus.

— De ce, mă rog? întrebă și un Fluture care zbura neastâmpărat după o rază de soare.

— De ce, de ce? șopti o Margaretă, cu vocea-i molcomă și caldă, către vecina ei.

— Plânge după un trandafir roșu, răspunse Privighetoarea.

— După un trandafir roșu? se mirară cu toții. Ce mai caraghioslâc!

Și puiul de șopârlă, cam cinic de felul lui, pufni de râs.

Privighetoarea pricepea însă tot ce ascundea mâhnirea Studentului și, stând tăcută în stejar, cugeta la taina iubirii.

Deodată își întinse în zbor aripile pământii și se avântă în văzduh. Trecu prin dumbravă, ca o umbră, și ca o umbră pluti peste grădină.

În mijlocul pajiștii se înălța un minunat Pomișor de trandafir; cum îl văzu, ea își cârmi zborul într-acolo și se lăsă pe o rămurea.

— Dă-mi un trandafir roșu, îi strigă Privighetoarea, și-ți voi cânta cântecul meu cel mai dulce.

Dar Pomișorul își scutură capul.

— Trandafirii mei sunt albi, răspunse el. La fel de albi ca spuma mării și mai albi ca neaua de pe munte. Du-te însă la frate-meu, care crește în preajma bătrânului cadran-de-soare, și poate că-ți va împlini dorința.

Atunci Privighetoarea își luă zborul către Pomișorul care creștea în preajma

bătrânului cadran-de-soare.

— Dă-mi un trandafir roșu, îi strigă ea, și-ți voi cânta cântecul meu cel mai dulce.

Dar Pomișorul își scutură capul.

— Trandafirii mei sunt galbeni, răspunse el. La fel de galbeni ca pletele Undinei care stă pe un tron de chihlimbar și mai galbene decât narcisele care înfloresc în luncă, înainte să vină cosașul cu coasa. Du-te însă la frate-meu, care crește sub fereastra Studentului, și poate că-ți va împlini dorința.

Atunci privighetoarea își luă zborul către Pomișorul care creștea sub fereastra Studentului.

— Dă-mi un trandafir roșu, îi strigă ea, și-ți voi cânta cântecul meu cel mai dulce.

Pomișorul își scutură însă capul.

— Trandafirii mei sunt roșii, răspunse el. La fel de roșii ca labele porumbițelor și mai roșii decât uriașele evantaie de mărgean care se leagănă mereu, mereu în peștera oceanului. Dar înfrigurata iarnă mi-a înghețat sângele în vine și gerul mi-a prăpădit bobocii, și viscolul mi-a frânt crengile, așa că anul acesta n-o să am flori deloc.

— Un singur trandafir roșu e tot ce vreau! strigă Privighetoarea. Un singur trandafir roșu, numai unul! Nu e nicio cale pe lume să-l pot avea?

— Ba este o cale, răspunse Pomișorul. Dar e atât de groaznică, încât nu îndrăznesc să ți-o spun.

— Hai, spune-mi-o, îl îndemnă Privighetoarea. Nu mă tem de nimic.

— Dacă vrei un trandafir roșu, începu Pomișorul, trebuie să-l făurești din tril de cântec, la lumina lunii, și să-l rumenești cu sângele inimii tale. Trebuie să-mi cânți cu pieptul apăsat pe un ghimpe. Cât e noaptea de lungă tu trebuie să-mi cânți și ghimpele trebuie să-ți străpungă inima, iar sângele vieții tale să se scurgă în vinele mele și să fie sângele meu.

— Moartea! Atât de scump e prețul unui trandafir roșu!? gemu Privighetoarea. Dar cui nu-i e dragă viața? E așa de bine să stai în pădurea înverzită cu ochii după soare, în caleașca lui de aur, și după lună, în caleașca ei de mărgăritar. Dulce e mireasma tufișului de păducel, dulci sunt clopoțeii albaștri, ce se pitesc prin vâlcele, și ciulinii, care înfloresc pe colină. Totuși, Iubirea e mai presus de Viață și ce înseamnă inima unei păsări pe lângă o inimă de om?

Și așa, Privighetoarea își întinse în zbor aripile-i pământii și se avântă în văzduh. Pluti peste grădină, ca o umbră, și ca o umbră trecu prin dumbravă. Tânărul Student tocmai zăcea în iarbă, acolo unde-l lăsase, cu lacrimile nesecate încă în ochii lui frumoși.

— Bucură-te! îi strigă Privighetoarea. Bucură-te! O să ai trandafirul tău roșu. Îl voi făuri din tril de cântec la lumina lunii și-l voi rumeni chiar cu sângele inimii mele. Tot ce-ți cer în schimb este să fii credincios iubirii tale, căci oricât de înțeleaptă e Filosofia ta, Iubirea e mai înțeleaptă încă, și oricât de puternică Puterea, Iubirea e mai puternică încă. Roșii ca para focului îi sunt aripile și ca para focului de roșu îi e trupul. Buzele-i sunt dulci ca mierea și răsuflarea-i ca boarea de tămâie.

Studentul o privea de jos, din iarbă, și o asculta, dar nu putea pricepe o iotă din ce-i spunea Privighetoarea; căci el știa tălmăci doar slovele scrise în cărți.

Stejarul pricepu însă și se întristă foarte, căci îi era nespus de dragă mica Privighetoare care-și durase cuibul pe crengile lui.

— Mai cântă-mi pentru cea din urmă oară, îi spuse în șoaptă. Mă voi simți tare singur când vei fi plecat.

Privighetoarea îi cântă Stejarului și glasu-i răsuna în triluri, ca o apă ce gâlgâie dintr-un șipot de argint.

Când cântecul ei amuți, Studentul se ridică și-și scoase din buzunar un caiețel și un creion.

„Da, are măiestrie, își spuse în sinea lui, pe când străbătea în mers dumbrava, asta nu i-o poate nimeni tăgădui; dar o fi având oare simțire? Mi-e teamă că nu; e și ea precum cei mai mulți artiști: toată numai stil, fără nicio sinceritate. N-ar fi în stare să se jertfească pentru alții. Gândul ei e doar la muzică, și cine nu știe cât sunt artele de egoiste? Totuși, trebuie recunoscut că are câteva note frumoase în

glas. Păcat că ele nu spun nimic și nici nu aduc vreun folos în traiul de toate zilele.“

Și după ce intră în casă, Studentul se întinse pe patu-i îngust, cu gândul la Iubită; apoi, după o vreme, somnul îl birui.

Iar când luna străluci în ceruri, Privighetoarea își luă zborul către Pomișorul de trandafir și-și rezemă pieptul pe ghimpe. Cât fu noaptea de lungă, ea cântă cu pieptul apăsat pe ghimpe, și luna rece, de cleștar, se aplecă din poala cerului, ca să asculte. Cât fu noaptea de lungă, Privighetoarea cântă, și ghimpele îi pătrunse adânc, tot mai adânc în piept, în vreme ce sângele vieții i se scurgea încetul cu încetul.

Cântă întâi și întâi Iubirea înmugurită în inima unui băiat și a unei fete. Și sus, în Pomișor, pe mlădița din vârful-vârfului, înflori un trandafir-minune, petală după petală, așa cum răsuna cântec după cântec. Palid era la început trandafirul, precum ceața care atârnă deasupra râului, palid ca pașii dimineții și argintiu ca aripile zorilor. Ca umbra unui trandafir într-o tipsie de argint, ca umbra unui trandafir într-un ochi de baltă, așa era trandafirul care înflorise sus, în Pomișor, pe mlădița din vârful-vârfului.

Dar Pomișorul strigă Privighetoarei să apese mai vârtos pe ghimpe.

— Apasă mai tare, Privighetoare mică, îi strigă el, altfel ne apucă ziua înainte să fie gata trandafirul.

Și Privighetoarea apăsă mai tare pe ghimpe în vreme ce, răsunător, tot mai răsunător, i se dezlănțui cântecul, căci ea cânta patima înmugurită în sufletul unui flăcău și al unei fecioare.

O firavă boare de roșeață urcă în petalele trandafirului, la fel ca boarea de pe chipul mirelui atunci când sărută buzele miresei. Dar ghimpele nu atinsese încă inima Privighetoarei, așa că inima trandafirului rămânea albă, căci numai sângele unei inimi de Privighetoare poate împurpura o inimă de trandafir.

Și Pomișorul strigă Privighetoarei să apese și mai vârtos pe ghimpe.

— Apasă mai tare, Privighetoare mică, strigă Pomișorul, altfel ne apucă ziua înainte să fie gata trandafirul.

Atunci Privighetoarea apăsă tot mai tare pe ghimpe, și ghimpele îi străpunse inima, și un junghi cumplit o săgetă toată. Amară, negrăit de amară îi era durerea și sălbatic, tot mai sălbatic i se înălța cântecul, căci ea cânta Iubirea care se mântuie prin Moarte, Iubirea care nu moare nici în mormânt.

Și trandafirul-minune se făcu sângeriu, asemenea trandafirului ceresc dinspre Soare-Răsare. Sângerie îi era cingătoarea de petale și sângerie ca rubinul, inima lui.

Dar glasul Privighetoarei se stingea încet-încet, aripioarele începură să i se zbată și o pâclă i se așternu pe ochi. Stins, tot mai stins îi răsuna cântecul și, deodată, ea simți că se înăbușă.

Slobozi atunci în înaltul văzduhului cel din urmă viers al ei. Luna cea albă îl auzi și, uitând că zorile erau pe drum, mai zăbovi pe cer.

Trandafirul cel roșu îl auzi și el, și, înfiorându-se până-n adâncul adâncului, deschise cununa sa de petale adierii reci a dimineții. Ecoul îl mână către peștera purpurie dintre dealuri, trezind din visele lor păstorii adormiți. Pluti apoi printre trestiile râului, și trestiile îi duseră solia către apele mării.

— Privește, privește, strigă Pomișorul, trandafirul e gata!

Dar privighetoarea rămase mută, căci zăcea moartă în iarba înaltă, cu ghimpele în inimă.

La amiază, tânărul Student deschise fereastra și privi afară.

— Ia uite, ce strașnic noroc pe mine! strigă el. Un trandafir roșu! De când sunt pe lume n-am văzut vreodată asemenea trandafiri! Sigur că minunăția asta are cine știe ce nume latinesc!

Și, aplecându-se pe fereastră, îl culese.

Pe urmă își puse pălăria și alergă cu trandafirul în mână până la Dascăl acasă.

Fiica acestuia stătea în pragul ușii, cu cățelușul la picioare, și depăna fir de mătase albastră în jurul unui mosor.

— Ai spus că vei dansa cu mine dacă-ți aduc un trandafir roșu! strigă Studentul.

Uite-l colea, e cel mai roșu trandafir din lume! Să-l porţi la noapte pe inimă, și când vom dansa împreună, el îţi va spune cât te iubesc.

Fata însă se încruntă.

— Mă tem că n-o să se potrivească la rochia mea, îi răspunse. Apoi, în afară de asta, nepotul șambelanului mi-a trimis niște giuvaiere scumpe și, de, cine nu știe că giuvaierele costă mai mult decât florile!?

— Așa? Pe cinstea mea, dar nerecunoscătoare mai ești, răspunse supărat Studentul.

Și zvârli în stradă trandafirul, care nimeri în noroi; iar roata unei căruțe trecu peste el.

— Nerecunoscătoare! se încruntă fata. Atunci să-ţi spun și eu că ești un bădăran, și, la urma urmei, cine ești dumneata? Un biet Student. Nu cred că ai catarame de argint la pantofi, cum are Nepotul șambelanului. Așa e?

Ridicându-se de pe scaun, fata intră în casă.

„Mare nerozie mai e și Iubirea! își spuse Studentul pe când se depărta. Nu e nici pe jumătate folositoare cum e Logica, fiindcă nu dovedește nimic, apoi te stârnește mereu cu câte ceva care n-o să se întâmple niciodată și te face să crezi lucruri care nu sunt adevărate. Da, da, îţi răstoarnă toată viața cu susu’-n jos, și cum în vremea noastră totul e să fii cu picioarele pe pământ, eu o să mă întorc la Filosofie.“

Și așa, ajuns la el acasă, tânărul Student trase din raft un hrisov prăfuit și începu să citească.

PRIETENUL CREDINCIOS

Într-o dimineață, un bătrân șobolan de apă își scoase capul afară din ascunzătoarea lui. Avea ochii sticloși ca două mărgelușe, mustățile țepoase și sure, iar coada – o sforicică lungă de gumă neagră. Bobocii de rață pluteau de colo-colo pe baltă, ca o grămăjoară de canari galbeni, iar mama lor, neprihănit de albă și cu picioare foc de roșii, încerca să-i învețe cum să stea rezemați pe cap, în apă.

— N-o să ajungeți niciodată în lumea bună, dacă n-oți fi în stare să vă dați peste cap, îi dăscălea ea necontenit, și le arăta cum să facă.

Dar rățuștele nici nu se sinchiseau de ea. Erau atât de tinerele, încât n-aveau habar la ce folosește să fii în lumea bună.

— Ce copii neascultători! izbucni bătrânul șobolan de apă. Ar merita să se înece.

— Ba să mă ierți, răspunse Rața. Așa începe fiecare, și orice părinte trebuie să fie răbdător din cale-afară.

— Treaba lor ce-or fi simțind părinții, urmă șobolanul de apă. Eu, unul, nu-s familist. M-a ferit sfântul de însurătoare și m-o feri și de aici încolo. Dragostea e bună în felul ei, dar prietenia-i cu mult mai de seamă. Uite, nici nu cunosc ceva mai nobil și mai de preț pe lume ca o prietenie credincioasă.

— Și cam ce gândești, mă rog, dumneata, despre îndatoririle unui prieten credincios? întrebă o Mierlă verde care, cățărată în salcia vecină, prinsese toată convorbirea.

— Da, iată ce doream să știu și eu, adăugă Rața, și înotând către capătul bălții, se răsturnă cu capul la fund, pentru a da pildă frumoasă micuților ei.

— Ce întrebare neroadă! se răsti șobolanul de apă. De la un prieten credincios aș aștepta, firește, să-mi fie credincios!

— Și ce-ai face, în schimb, pentru el? se amestecă păsărica, legănându-se pe o

rămurea de argint și fâlfâind din aripioare.

— Nu te înțeleg, răspunse șobolanul de apă.

— Stai să-ți spun eu o poveste cu tâlcul cuvenit.

— E vorba chiar de mine? întrebă șobolanul. Dacă-i așa, sunt numai urechi, căci mă prăpădesc după astfel de născociri.

— Ți se potrivește și dumitale, lămuri Mierla.

Zburând apoi jos, pe mal, ea îi depănă Povestea prietenului credincios.

— „A fost odată ca niciodată, începu Mierla, a fost odată un băietan foarte de treabă, cu numele de Hans.“

— Era cineva mai de soi? întrebă șobolanul de apă.

— Ba, nu cred să fi fost deloc de soi, răspunse Mierla, în afară de inima-i caldă și de mutrișoara-i rotundă și plină de haz.

„…Trăia singur-singurel într-o căsuță și muncea zi după zi la el în grădină. Jur-împrejur, nu se afla pe tot cuprinsul o grădină mai minunată ca a lui Hans. Creșteau acolo garoafe și micșunele aromate, traista-ciobanului și zorele din cele franțuzești. Mai creșteau trandafiri de Damasc și trandafiri galbeni, brânduișe liliachii și aurii, violete vinete și albe, căldăruișe și hrenițe, măghiran și busuioc, viorele, flori de crin, narcise și micșunele înmiresmate; îmboboceau și înfloreau toate, după cum le venea vremea, o floare luând locul altei flori, așa încât se perindau mereu tot alte frumuseți și mereu-mereu alte arome.

Firavul Hans avea o sumedenie de prieteni, dar cel mai credincios dintre toți era matahala de Hugo, Morarul. Și într-adevăr, atât de credincios îi era bogătanul de Morar lui Hans cel firav, încât n-ar fi trecut în ruptul capului pe lângă grădina lui fără să se aplece peste zid și să smulgă ba ditai mănunchiul de flori, ba un pumn de trufandale, sau fără a-și umple buzunarele cu prune și cireșe, când venea sorocul roadelor.

— Prietenii adevărați să împartă și bune, și rele, grăia neîncetat Morarul, iar firavul Hans încuviința din cap zâmbind și se simțea nespus de măgulit că are un prieten cu gânduri atât de înalte.

Ce-i drept, vecinii se cam mirau că bogătanul de Morar nu dădea și el o dată ceva lui Hans, deși avea sute de saci cu făină în păstrare la moară și șase vaci cu lapte și ditai turmă de oi mițoase; dar Hans nu-și bătea capul cu asemenea fleacuri și nimic nu-l bucura mai tare decât să asculte la minunățiile pe care Morarul le tot rostea despre dăruirea de sine într-o prietenie adevărată.

Și așa, Hans al nostru muncea de zor la el în grădină. Cât ținea primăvara, vara și toamna, era nespus de fericit, dar când venea iarna și nu avea nici flori, nici poame de dus la târg, atunci răbda din greu de frig și de foame; deseori el trebuia să se culce fără altă cină decât niscai pere uscate sau miez vârtos de nucă. Unde mai pui că, peste iarnă, bietul Hans se simțea și tare singurel, căci Morarul nici că mai venea să-l vadă.

— N-are rost să mă duc pe la el cât o ține zăpada, îi spuse Morarul nevesti-sii. Când oamenii sunt necăjiți, mai bine să-i lași în pace, că nu le arde lor de musafiri. Cel puțin așa gândesc eu în privința prieteniei, și fără îndoială că am dreptate. De aceea voi aștepta să vină primăvara, apoi mă voi duce să-l văd, și când va fi el în stare să-mi dea un coș mare de brânduşe, atunci să vedeți bucurie pe el!

— Doamne, că grijuliu ești tu cu ceilalți, îi răspunse nevastă-sa, stând în jilțul ei adânc, la văpaia lemnelor de cetină. Strașnic de grijuliu! Îi crește omului inima când te ascultă vorbind despre prietenie. Pun rămășag că nici preotul n-ar putea spune lucruri atât de frumoase ca tine, deși stă într-o casă cu trei caturi și poartă inel de aur la degetul mic.

— Dar de ce să nu-l chemăm pe Hans aici? se băgă în vorbă cel mai tânăr vlăstar al Morarului. Dacă bietul Hans e la strâmtoare, atunci o să-i dau jumătate din fiertura mea și o să-i arăt iepurașii mei albi.

— Mare nătăfleață ești, măi băiete! se mânie Morarul. Nici nu știu de ce te-oi mai fi trimițând la școală, că nimic nu se prinde de tine! Apoi dacă Hans ar veni aici și ar da de dogoarea focului nostru și de cina noastră gustoasă, și de butoiul plin cu vin roșu, n-ar pofti el oare la bunurile noastre? Dar pofta asta e cel mai afurisit lucru, împinge la păcat orice inimă omenească. Ei bine, eu nu voi îngădui ca inima lui Hans să cadă-n păcat! Sunt prietenul lui cel mai bun și voi fi mereu cu ochii în patru, nu care cumva să fie târât în vreo ispită! Pe urmă, dacă Hans ar veni aici, mi-ar cere poate și ceva făină pe datorie și, vezi, asta n-aș mai putea s-o fac. Făina-i făină, și prietenia, prietenie. Ce zor să le amesteci? Este și o vorbă:

„Una-i scripca, și alta iepurele!“ Asta-i la mintea oricui!

— Dar bine le mai zici! se minună nevasta Morarului, turnându-și un pahar mare de bere călduță. Spun drept că pic de somn, să juri că-s la biserică, nu alta!

— Vezi că mulți oameni se poartă cum se cuvine, grăi Morarul, dar foarte puțini oameni vorbesc așa cum se cuvine. Ceea ce dovedește că, dintre aste două lucruri, a vorbi e cu mult mai greu și, totodată, cu mult mai de preț!

Zicând acestea, Morarul privi crunt peste masă la mezin, care coborâse capul de rușine și, roșu ca racul, se pornise pe plâns cu nasul în cana cu ceai.

Oricum însă, era atât de tinerel încât se cade să-l iertăm.“

— Ăsta-i sfârșitul poveștii? întrebă șobolanul de apă.

— Deloc, îi răspunse Mierla. Ăsta-i doar începutul.

— Atunci nu prea te afli în pas cu vremea, spuse șobolanul de apă. În zilele noastre, orice povestitor priceput începe cu sfârșitul, urmează apoi cu începutul și încheie cu partea mijlocie. Asta e metoda cea nouă. Am aflat-o mai deunăzi cu de-amănuntul de la un critic, pe când se plimba în preajma bălții cu un tânăr. Vorbea criticul, vorbea de zor, și vezi bine că trebuie să fi avut dreptate, căci purta ochelari albaștri, avea capul chel și, de câte ori strecura tânărul câte ceva, el îi răspundea: „Ei aș!“ Dar istorisește, rogu-te, mai departe. Mă prăpădesc după Morar. Am și eu tot soiul de simțiri alese, așa că e strașnică potrivire între noi doi.

— O fi, răspunse Mierla, săltând când pe un picioruș, când pe altul. „…De îndată ce trecu iarna și brândușele începură să-și desfacă la soare steluțele lor galbene, Morarul îi spuse nevesti-sii că s-ar duce la vale să-l vadă pe bietul Hans.

— Vai, ce inimă caldă ai! se înduioșă ea. Ți-e gândul mereu la alții; și vezi, nu uita să iei cu tine coșul cel mare pentru flori.

Așadar, după ce înțepeni aripile morii cu un lanț gros de fier, Morarul coborî dealul cu coșul pe braț.

— Bună dimineața, Hans, îl salută el.

— Bună dimineața, răspunse Hans, sprijinindu-se în cazma și zâmbind cu gura pân’ la urechi.

— Ia spune, cum ai dus-o toată iarna? întrebă Morarul.

— De, știu și eu? începu Hans. Ce bun ești că mă întrebi; tare bun, zău așa! Vezi, m-au cam încolțit nevoile, chiar rău de tot. Dar acum a venit primăvara și sunt foarte fericit, și florilor mele le merge bine; la toate.

— Astă-iarnă am vorbit adesea de tine, urmă Morarul, și ne tot întrebam cum te-oi fi descurcând?

— Frumos din partea dumneavoastră, răspunse Hans. Și eu, cât p-aci să cred că m-ați uitat de tot.

— Hans, știi că mă uimești? îi curmă vorba Morarul. În prietenie nu încape uitare. Tocmai asta e partea ei minunată, dar teamă mi-e că tu nu înțelegi poezia vieții. Și, fiindcă veni vorba, ce frumușele s-au făcut brândușele astea!

— Da, tare frumușele, încuviință Hans, și ce noroc pe mine că am atât de multe. Vreau tocmai să le duc la târg, să le vând fetei Primarului și pe urmă cu banii să-mi răscumpăr roaba.

— Să-ți răscumperi roaba? Nu cumva vrei să spui că ți-ai vândut-o? Nici că se putea prostie mai mare!

— De, cam așa ceva! răspunse Hans. Dar n-am avut încotro. Eu, peste iarnă, am dus-o greu, foarte greu, nu aveam lețcaie, nici măcar de pâine. Așa că mi-am vândut întâi bumbii de argint, de la haina de duminică, apoi mi-am vândut lănțugul de argint, apoi mi-am vândut pipa cea mare, iar la urmă mi-am vândut și roaba. Dar lasă că acum mi le cumpăr eu pe toate îndărăt.

— Hans! se repezi Morarul. Îți dau eu roaba mea. Nu e în stare bună de tot; știi, o aripă i s-a cam dus, mai are o meteahnă și pe la spițe, totuși eu o să ți-o dau. Firește că asta-i mare dărnicie din parte-mi și că mulți or să mă socotească un nerod fără pereche, dar, ce vrei, eu nu-s pe potriva celorlalți. Cred că dărnicia e temeiul prieteniei și apoi mai am o roabă nou-nouță pentru mine. Da, nu te mai munci cu gândul, îți dau eu roaba mea.

— Tii, grozav ești de darnic! rosti firavul Hans, și toată mutrișoara lui rotundă și

hazlie strălucea încântată. Las’ c-o meșteresc eu la repezeală, mai ales că am o bucată de scândură în casă.

— O bucată de scândură? se holbă Morarul. E tocmai ce-mi trebuie pentru acoperișul hambarului meu. Are o gaură cât toate zilele și tot grâul o să mucegăiască dacă nu o astup. Mare noroc pe mine că ai pomenit de ea! E uluitor cum o faptă bună trage după sine alta. Eu ți-am dat roaba mea, și acum tu o să-mi dai scândura. Drept e că roaba face cu mult mai mult decât scândura, dar prietenia adevărată nu se uită la de-alde astea. Adu-mi-o, te rog, numaidecât, și o să mă pun pe lucru chiar azi.

— Firește că da, se învoi Hans și, alergând la șopron, târî scândura afară.

— Mda… nu e prea mare, spuse Morarul privind-o bine. Teamă mi-e că, după ce mi-oi drege acoperișul, n-o să rămână cu ce să-ți dregi și roaba; dar, ce vrei, nu-i vina mea. Și acum, că ți-am dăruit roaba, știu c-ai fi tare bucuros să-mi dai, în schimb, câteva flori. Uite coșul și vezi de-l umple cu vârf.

— Să-l umplu cu vârf? se codi Hans, oarecum îngrijorat, căci era cogeamite coșul și știa că, dacă-l va umple, nu-i va rămâne nicio floricică pentru târg, iar el era grozav de dornic să-și ia îndărăt bumbii lui de argint.

— Bine, bine, dar… începu Morarul, odată ce ți-am dat roaba mea, nu cred că e prea mare lucru să-ți cer câteva flori, acolo! Poate că mă înșel, dar aș fi gândit că în prietenie, într-o adevărată prietenie, nu încape niciun soi de socoteală.

— Prietene dragă, prietene fără seamăn, se repezi tânărul Hans, ale tale fie toate florile din grădina mea! Țin mai mult la prețuirea dumitale decât la toți bumbii mei de argint! Lua-i-ar naiba!

Dând apoi fuga, el smulse toate drăgălașele-i brândușe și umplu coșul Morarului.

— La revedere, îi strigă Morarul, în vreme ce suia dealul cu scândura pe umăr și coșul încărcat în mână.

— La revedere, îi răspunse Hans, apucându-se de săpat cu multă voie bună; era tare bucuros de roabă.

A doua zi, tocmai prindea mlădițele de caprifoi pe lângă tindă, când auzi glasul Morarului care-l striga din drum. Sări iute de pe scăriță, o luă la goană prin

grădină și privi peste zid.

Era chiar Morarul, cu un sac mare de făină în spate.

— Hans, puiule, n-ai vrea să duci sacul ăsta cu făină la târg, în locul meu?

— Vai, ce rău îmi pare, răspunse Hans, dar azi nu-mi văd capul de atâta treabă. Am de legat toate vrejurile astea, și de udat toate florile, și de tuns toată iarba.

— Bine, bine, zise Morarul. Totuși, socotind că am de gând să-ți dau roaba mea, nu cred că e tocmai prietenește din parte-ți să spui nu!

— Rogu-te, încetează! îl opri Hans. Adică să nu mă port eu prietenește? Dar pentru nimic în lume!

Și dădu fuga înăuntru ca să-și ia pălăria; apoi o luă la picior, cu sacul greu pe umeri.

Era arșiță mare în ziua aceea și, de-a lungul drumului, numai nori de colb. Înainte de a ajunge la a șasea piatră kilometrică, drumețul se simți atât de ostenit, încât trebui să stea o clipă locului ca să mai răsufle. Merse apoi voinicește și, în cele din urmă, ajunse la târg. După câtăva vreme de așteptare vându sacul de făină pe preț ridicat și făcu iute cale întoarsă, de teamă că, întârziind prea tare, să nu-i iasă niscai tâlhari în drum.

„A fost o zi grea, nu glumă“, își zise Hans în sinea lui, pe când se ducea la culcare. „Dar bine că i-am dat Morarului o mână de ajutor, căci el e prietenul meu cel mai bun și, pe lângă asta, o să-mi dea și roaba lui.“

A doua zi în zori, Morarul coborî devale ca să-și ia banii pentru sacul cu făină; bietul Hans era însă atât de istovit, încât tot mai stătea în pat.

— Pe legea mea, izbucni Morarul, dar leneș mai ești, frățioare! Și când te gândești că o să-ți dăruiesc și roaba, socot c-ar trebui să te așterni mai vârtos pe muncă. Trândăvia e un păcat mare și firește că eu nu-s bucuros de prieteni trândavi sau molâi. Nu trebuie să-mi iei spusele în nume de rău; nu mi-ar trece prin minte să deschid măcar gura, dacă nu ți-aș fi prieten. Dar care-i, mă rog, rostul prieteniei, dacă omul nu poate spune verde tot ce gândește? Oricine poate să îndruge la dulcegării, încercând să încânte și să lingușească, dar prietenul cel bun nu spune decât lucruri neplăcute, fără să-i pese că stârnește mâhnire. Ba, mai

mult: dacă e bun prieten, prieten cu adevărat, atunci el o face chiar cu plăcere, fiindcă ştie că face bine ce face!

— Apoi, grozav de rău îmi pare, spuse Hans, frecându-se la ochi şi scoţându-şi tichiuţa de pe cap, dar eram atât de obosit, încât m-am gândit să mai stau niţeluş în pat şi să ascult cum cântă păsărelele. Ştii dumneata că eu lucrez mai cu spor după ce aud cântec de păsărele?

— Foarte bine, asta mă bucură, zise Morarul, bătându-l uşurel pe spate, fiindcă aş vrea ca, îndată ce te îmbraci, să urci sus, la moară, şi să-mi dregi acoperişul hambarului.

Vai de bietul Hans! El abia aştepta să se ducă să-şi muncească grădina, căci florile lui nu erau udate de două zile, dar nu-i venea să se împotrivească Morarului care-i era, vezi bine, prieten atât de credincios.

— Crezi că n-ar fi prieteneşte din partea mea dacă ţi-aş spune ca am tare mult de lucru? întrebă el, cu un firicel sfios de voce.

— De, ştiu eu, îi răspunse Morarul, mie nu mi se pare că-ţi cer prea mult, mai ales că sunt pe cale să-ţi dau şi roaba mea; dar, dacă nu vrei, fireşte că o să mă duc să-l dreg chiar eu.

— Nu, nu, cu niciun preţ! îl opri Hans.

Sărind apoi jos din pat, se îmbrăcă într-o clipă şi porni spre hambar.

Toată ziulica a lucrat Hans acolo, până la asfinţit, iar la asfinţit a venit şi Morarul ca să vadă cu ochii lui cum mergea treaba.

— Dres-ai spărtura din acoperiş, frăţioare dragă? îi strigă Morarul cu voioşie în glas.

— Uite că e gata, îi răspunse Hans, coborând de pe scară.

— Doamne, spuse Morarul, nu e pe lume muncă mai plăcută ca munca pe care-o faci pentru alţii!

— Negreşit că-i mare noroc pe omul care stă să te asculte, răspunse firavul Hans, aşezându-se jos şi ştergându-şi fruntea de sudoare. Ba chiar noroc mare de tot!

Dar eu mă tem că niciodată n-o să-mi treacă prin cap și mie gânduri alese ca ale dumitale.

— Lasă c-o să-ți vină și ție, îl îmbărbătă Morarul. Dar vezi, trebuie să-ți dai mai multă osteneală. Deocamdată tu ai doar practica prieteniei; într-o bună zi însă o să stăpânești și teoria.

— Oare! Așa crezi dumneata? se bucură Hans.

— Nu mă îndoiesc defel, răspunse Morarul. Și acum, că ai dres acoperișul, du-te mai bine acasă și te odihnește, fiindcă aș vrea să-mi duci mâine oile la munte.

Sărmanului Hans îi fu și frică să mai spună vreo vorbă și a doua zi, în zori, Morarul își mână oile spre căsuță, iar Hans porni cu ele sus, la munte. Irosi o zi întreagă cu dusul și cu întorsul; iar când ajunse acasă, adormi istovit pe un scaun și nu se mai trezi decât a doua zi, pe lumină mare.

— Ce-o să mai petrec acuma la mine, în grădină! se bucură el și o porni degrabă la muncă.

Dar, într-un fel sau altul, nu era chip să-și mai vadă de flori, căci prietenul lui, Morarul, îi dădea mereu târcoale, trimițându-l ba încoace, ba încolo sau luându-l ca să-l ajute la moară. Îl pălea uneori pe bietul Hans tristețea, de teamă să nu creadă florile c-ar fi fost date uitării, dar se și mângâia cu gândul că Morarul era prietenul lui cel mai bun. „Și pe deasupra, își mai spunea Hans întruna, el o să-mi dea și roaba lui; iar fapta asta e dărnicie curată.“

Și tot așa și așa, Hans al nostru muncea de zor pentru Morar, în vreme ce Morarul rostea în fel și chip vorbe frumoase despre prietenie, vorbe pe care băietanul și le însemna într-un carnețel și pe care le citea și răscitea peste noapte, căci era tare sârguitor la învățătură.

Dar iată acum că într-o seară, pe când stătea la gura focului, Hans auzi deodată o bătaie puternică în ușă. Era o noapte cumplită; vântul vuia și răbufnea atât de sălbatic, încât Hans crezu la început că, pasămite, se înteța furtuna. Urmă însă a doua bătaie, pe urmă a treia, cu mult mai puternică decât celelalte două…

„O fi vreun drumeț“, își spuse Hans, dând fuga la ușă.

Când colo, ce să vadă? În fața lui, Morarul, cu un felinar într-o mână și un

ciomag în alta.

— Hans, puiule, îi strigă morarul, a dat năpasta peste mine. Băieţelul meu a căzut de pe scară, s-a lovit rău şi eu alerg după Doctor. Stă însă atât de departe şi vremea-i atât de haină încât mă bate gândul că ar fi mai bine să te duci tu în locul meu. Ştii doar că o să-ţi dau roaba mea, aşa că se cuvine să faci şi tu ceva în schimb.

— Mai încape vorbă! se repezi Hans. Ba socotesc drept mare cinste că ai venit la mine şi, uite, pornesc îndată. Numai că pe întunecimea asta ar trebui să-mi împrumuţi felinarul, căci mă tem, Doamne fereşte, să nu cad în vreo groapă.

— Vai, ce rău îmi pare, răspunse Morarul, e felinarul meu cel nou şi mai mare paguba dacă s-ar întâmpla ceva cu el.

— Bine, nu-i nimic! Las’ că mă duc eu şi aşa, zise Hans.

Îşi luă aşadar mundirul îmblănit, îşi puse căciulița stacojie şi călduroasă, îşi înfăşură gâtul cu o basma şi plecă la drum.

Ce groaznică furtună bântuia afară! Bezna era atât de neagră, încât drumeţul nostru abia putea să vadă, iar vântul atât de sălbatic, încât abia putea să-l înfrunte. Îşi ţinu totuşi firea şi după aproape trei ceasuri de umblet, Hans ajunse la casa Doctorului şi bătu în uşă.

— Cine-i acolo? strigă Doctorul, scoţându-şi capul prin fereastra iatacului.

— Eu sunt, Hans, domnule Doctor.

— Şi ce vrei tu, Hans?

— Băiatul Morarului a căzut de pe scară, s-a lovit rău şi morarul vă roagă să veniţi numaidecât.

— Bine, răspunse Doctorul.

Şi porunci să i se aducă repede calul, cizmele şi felinarul, apoi coborî scara şi o luă călare spre locuinţa Morarului, cu sărmanul Hans, orbecăind, în urma lui.

Furtuna se întețea tot mai aprig şi mai aprig, ploaia cădea cu găleata, iar Hans nu

mai putea nici să vadă încotro merge, nici să se țină după cal. În cele din urmă, el pierdu drumul și începu a rătăci prin niște smârcuri primejdioase, pline cu gropi adânci la tot pasul. Acolo, Hans al nostru se înecă. A doua zi, câțiva păstori de capre îi găsiră leșul plutind pe apa unui mare ochi de baltă și îl aduseră îndărăt, la colibă.

Se duseră cu toții la înmormântarea bietului Hans, căci nu era om, mic sau mare, să nu-l cunoască. Iar Morarul era cel mai cernit din toată gloata.

— Fiindcă am fost prietenul lui cel mai bun, aminti el, se cade să mi se dea locul de cinste.

Și așa merse Morarul în fruntea alaiului îndurerat, în straie lungi și negre, ducându-și când și când la ochi batista sa cât un ștergar.

— Fără îndoială că moartea sărmanului Hans e o pierdere grea pentru oricare din noi, rosti Meșterul fierar când se sfârși înmormântarea și stăteau cu toții liniștiți în cârciumă, ca să bea vin fiert cu mirodenii și să îmbuce din turtele cu miere.

— O pierdere grea, mai ales pentru mine, adăugă Morarul. Gândiți-vă, îi dăruisem roaba mea și acum, zău dacă știu ce să mai fac cu ea. Acasă îmi stă mereu în cale și e într-un hal că n-aș putea lua nimic pe ea, dac-aș vinde-o. Las’ c-o să am eu grijă! Nu mai vede nimeni fir de pai de la mine! Darnicul pătimește totdeauna de pe urma dărniciei lui.“

— Și…? întrebă șobolanul de apă, după un răstimp de tăcere.

— Și… gata, răspunse Mierla.

— Dar ce s-a întâmplat cu Morarul? întrebă șobolanul de apă.

— Vezi, asta nu mai știu deloc, răspunse Mierla. Drept să-ți spun, nici nu-mi pasă.

— Ceea ce arată limpede că duioșia nu-ți stă deloc în fire, urmă șobolanul.

— Și eu mă tem că dumneata nu vezi deloc tâlcul povestirii, adăugă Mierla.

— Nu văd ce? se răsti șobolanul.

— Tâlcul, tâlcul!

— Vrei adică să spui că povestea are şi un tâlc?

— Firește, răspunse Mierla.

— Uite colo, bombăni arțăgos șobolanul de apă. Dacă mi-ai fi spus-o de la început, atunci nici nu te-aș fi ascultat, știi, ți-aș fi răspuns și eu: „Ei aș!“, ca și criticul. La urma urmei, pot să ți-o spun și acum.

Și, slobozind un „Ei aș!“, în gura mare, șobolanul de apă se strecură îndărăt în ascunzătoare, măturând locul cu coada.

— Ei, cum îţi plăcu şobolanul nostru? întrebă Rața, care sosi peste câteva clipe lopătând agale. Are el o sumedenie de părţi bune, dar eu, una, sunt mamă înainte de toate și nu pot vedea alde holtei înrăit fără să-mi dea lacrimile.

— Mie frică să nu-l fi plictisit, se temu Mierla. E drept însă că i-am spus o poveste cu tâlc.

— Aoleo! Ăsta-i totdeauna cuţit cu două tăişuri, încheie Rața.

Iar eu gândesc la fel ca ea.

UN FOC DE ARTIFICII FĂRĂ PERECHE

Flăcăul Regelui se pregătea de nuntă și peste întinsul țării domnea veselie mare. Își așteptase mireasa vreme de un an și, în cele din urmă, sosise. Era o domniță mândră și făcuse cale lungă, tocmai din Finlanda, într-o sanie trasă de șase reni. Sania avea chip de lebădă mare, numai și numai din aur, iar între aripile lebedei stătea ea, frageda Prințesă. Mantia-i lungă de hermină o acoperea până la glezne, pe cap avea o căciuliță ușoară, țesută în fir de argint, iar la față era la fel de palidă ca Palatul de Zăpadă în care trăise până atunci. Atât de palidă era domnița în sania ce luneca pe străzi, încât lumea se minuna văzând-o.

— Parc-ar fi un trandafir alb, strigau cu toții și-i aruncau flori de sus, din balcoane.

Măritul mire ieșise în poarta castelului, ca s-o întâmpine. El avea ochii viorii și visători, iar părul bălai, să fi jurat că-i aur scump. Când o văzu, puse un genunchi în pământ și-i sărută mâna.

— Frumos era chipul tău zugrăvit, îi spuse în șoaptă, dar tu ești cu mult mai frumoasă!

Și frageda Prințesă se îmbujoră toată.

— Era un trandafir alb, adineauri, spuse un paj tinerel vecinului său, și acum, parcă-i un trandafir roșu.

Întreaga curte fremăta de încântare.

Trei zile la rând, toți au umblat încoace și-ncolo spunând: „Trandafir alb, trandafir roșu, trandafir roșu, trandafir alb“, și Regele dădu poruncă să se dubleze salariul pajului. Cum pajul nu primea niciun salariu, aceasta nu-i era de prea mult folos, dar porunca fiind socotită drept mare cinste a și fost pe dată tipărită în Gazeta Curții.

Când cele trei zile își încheiară sorocul, se sărbători nunta: o nuntă ca-n povești.

Mirele și mireasa mergeau cu pas agale, mână în mână, sub un baldachin de catifea purpurie, împodobit cu râuri de mărgăritărele. Urmă apoi un ospăț care ținu cinci ceasuri în șir. Vlăstarul domnesc și domnița ședeau în fruntea sălii celei mari și sorbeau amândoi dintr-un pocal de cleștar străveziu. Numai îndrăgostiții cei adevărați puteau să bea din pocalul acela, căci dacă buze mincinoase l-ar fi atins, cleștarul s-ar fi întunecat precum cenușa și norul, și noaptea.

— E limpede că se iubesc, spuse pajul cel tinerel, la fel de limpede precum cleștarul!

Și Regele îi mai dublă salariul încă o dată:

— Ce mare cinste! strigară într-un glas curtenii.

După ospățul de pomină veni rândul balului. Mirele și mireasa urmau să dănțuiască împreună Dansul trandafirului și regele făgăduise să cânte chiar el din flaut. Cânta grozav de prost, dar nimeni nu îndrăznise vreodată să i-o spună verde în față, căci el era Regele. Într-adevăr, nu știa decât două cântece și nu-și dădea niciodată seama pe care îl cânta din amândouă; era totuna însă, căci orice făcea, toți strigau în gura mare:

— Încântător! Încântător!

Și pentru a încheia sărbătoreasca rânduire, un uimitor joc de artificii trebuia să se desfășoare chiar la miezul nopții. Prințesa nu văzuse în viața ei un joc de artificii și Regele dăduse poruncă Meșterului pirotehnist al Curții să fie cu ochii în patru de ziua cununiei.

— Ce-s acelea jocuri de artificii? îl întrebă ea pe Prinț într-o dimineață, când se plimbau pe terasă.

— Sunt un fel de auroră boreală, rosti Regele, care răspundea mereu la întrebările puse celorlalți. Atât doar că par mult mai firești. Mie, unul, îmi plac mai mult decât stelele, căci știi dinainte când au să se ivească și au un farmec tulburător, precum cântul meu regesc din flaut. Trebuie negreșit să le vezi.

Astfel fiind, se înălțase la un capăt al grădinii regale un soi de podium mare și îndată ce Meșterul pirotehnist al Curții își rândui toate cele cuvenite, focurile de artificii se așternură pe taifas.

— Frumoasă-i lumea asta, începu vorba un năpârstoc de Plesnitoare. Ia priviți lalelele galbene de colo! Pocnitori adevărate de-ar fi fost, și mai drăguțe n-ar fi putut să fie! Ce mult mă bucur că am călătorit! Călătoriile îți luminează uimitor mintea și te descotorosesc de orice prejudecăți.

— Grădina Regelui nu e lumea largă, prostuță mică, răspunse o cogeamite Torță romană. Lumea e un loc grozav de mare; ți-ar trebui trei zile ca s-o vezi în lung și-n lat.

— Colțișorul care ți-e drag e pentru tine lumea întreagă, grăi dusă pe gânduri o Roată de foc, ce nu putea să uite un vechi cufăraș de molift îndrăgit în tinerețe și se fălea cu inima-i zdrobită. Dar dragostea nu mai e la modă; au ucis-o poeții. Atâta au depănat-o în slovele lor, că nu-i mai crede nimeni; și nici nu mă miră! Dragostea cea adevărată îndură și nu crâcnește. Uite, mi-aduc aminte ca azi… dar la ce bun?… Visul inimii s-a dus și el, cu vremea…

— Da’ de unde! i-o tăie Torța romană. Visul inimii nu moare nicicând. E la fel ca luna de pe cer și trăiește-n vecii vecilor. Uite, de pildă, mirele și mireasa, amândoi se iubesc din toată inima. Am aflat azi de dimineață totul despre ei de la un Cartuș de carton care se găsea din întâmplare în același sertar cu mine și avea ultimele noutăți de la Curte.

Roata de foc dădea însă din cap.

— Visul inimii a murit, visul inimii a murit, visul inimii a murit, bolborosea ea.

Făcea pesemne parte dintre ființele care cred că, dacă spui mereu-mereu același și același lucru, până la urmă ajunge a fi adevărat.

Deodată se auzi o tuse ascuțită și seacă; toți priviră împrejur: venea de la un Foc de artificii deșirat și semeț, legat la capătul unui băț lung. Tușea totdeauna înainte de a lua cuvântul, ca să trezească luarea-aminte.

— Hm, hmm, făcu el, și cu toții ciuliră urechea, în afară de sărmana roată care mai dădea încă din cap, bolborosind: „Visul inimii a murit“.

— La ordine! La ordine! răcni din răsputeri o Pocnitoare.

Avea fire de om politic și, cum luase mereu parte la alegerile locale, știa folosi la vreme atare chemări parlamentare.

— Murit, murit, stărui Roata de foc în șoaptă, și pe urmă ațipi.

Îndată ce se făcu liniște deplină, Focul de artificii tuşi a treia oară, apoi începu.

Cuvânta cu glas molcom și răspicat, parcă și-ar fi dictat memoriile, și îl privea mereu de la înălțime pe cel cu care stătea de vorbă. Avea, ce-i drept, o ținută cu totul măreață.

— Ce noroc pe flăcăul regelui, aminti el, că-i este dat să se cunune chiar în ziua când mie mi-e dat să mă înalţ. Dacă lucrul ar fi fost rânduit din vreme, şi tot nu s-ar fi putut nimeri mai bine pentru el; dar zi noroc de prinț și pace!

— Vai de sufleţelul meu! izbucni năpârstocul de Plesnitoare; eu credeam că-i tocmai de-a-ndoaselea și că pe noi urma să ne înalțe în cinstea Măriei Sale.

— Mai ştii? Poate, pe dumneata, răspunse el. Da, da, nici nu mă îndoiesc, dar, vezi, cu mine e altceva. Eu sunt un Foc de artificii fără pereche în lume și mă trag dintr-un neam tot fără de pereche. Maică-mea a fost cea mai vestită Roată de foc din vremea ei și i-a rămas faima pentru învolburarea-i grațioasă. Când s-a înfățișat mulțimii în toată măreția, ea s-a rostogolit de nouăsprezece ori în șir, înainte să se avânte razna și, de fiecare dată când se rostogolea, zvârlea în văzduh câte șapte stele trandafirii. Avea un diametru de trei picioare şi jumătate și era făcută din cel mai bun praf de puşcă. Taică-meu a fost un Foc de artificii ca mine, dar de viță franţuzească. S-a înălțat atât de sus pe cer, încât oamenilor le-a fost teamă că n-o să se mai întoarcă niciodată. Totuși, s-a îndurat s-o facă, fiindcă era bun din fire, și a coborât strălucitor ca-n basme, într-o năvală de ploaie aurie. Ziarele i-au lăudat măiestria în cuvinte strașnic de măgulitoare, iar Gazeta Curţii 1-a numit o izbândă a artei pilotehnice.

— Pirotehnice, pirotehnice, vrei să spui, îl corectă un Foc bengal. Ştiu că se spune pirotehnic, fiindcă am văzut scris chiar pe cutia mea.

— Uite că eu zic pilotehnic, i-o reteză Focul de artificii cu glas tăios, și Focul bengal se simţi atât de înjosit, încât începu să dea ghionturi micilor Plesnitori, ca să arate că era și el cineva.

— Tocmai spuneam, urmă el, tocmai spuneam… Ce spuneam oare?

— Vorbeai despre dumneata, îi aminti Torţa romană.

— Vezi bine, știam eu că era vorba despre ceva de seamă, când mi-au tăiat atât de grosolan firul gândirii. Urăsc grosolănia și necuviințele de orice soi, căci sunt neînchipuit de simțitor. Nu e nimeni pe lume atât de simțitor ca mine; asta cum mă vedeți și vă văd.

— Ce-i aceea o ființă simțitoare? grăi Pocnitoarea către Torța romană.

— O ființă care, din pricina bătăturilor sale, calcă mereu pe picioarele altora, îi răspunse în șoaptă Torța romană; și Pocnitoarea pocni aproape de râs.

— Dar de ce vă găsește, mă rog, râsul? întrebă Focul de artificii. Mie nu-mi vine să râd.

— Eu râd fiindcă sunt fericită, răspunse Pocnitoarea.

— Da? Iată o pricină cam egoistă, se încruntă el. Ce drept ai dumneata la fericire? N-ar strica să te gândești la aproapele dumitale. Uite, n-ar strica să te gândești la mine. Eu mă gândesc tot timpul la mine – adică de ce n-ar face și ceilalți la fel? Aceasta se numește a fi înțelegător. Este o însușire minunată, pe care eu o am din belșug. Ia gândiți-vă, de pildă, că mi se întâmplă ceva la noapte; se poate nenorocire mai mare pentru oricine? Prințul și Prințesa n-ar mai avea nicio zi fericită, toată căsnicia lor s-ar duce de râpă; cât despre Rege, știu că nu și-ar mai veni niciodată în fire. Drept vă spun, când stau să mă gândesc la tot ce însemn eu pe lume, mă simt mișcat până la lacrimi.

— Dacă ții să faci altora plăcere, mai bine păstrează-te uscat! îl sfătui Torța romană.

— Dar, da, firește, se amestecă Focul bengal, care era în toane bune. Și asta, dintr-un obișnuit bun-simț.

— Bun-simț obișnuit? Nu mai spune! sări Focul de artificii ca ars. Ai uitat că eu sunt foarte neobișnuit, ba sunt chiar fără pereche în lume? Mă rog, oricine poate avea bun-simț, când e lipsit de fantezie! Dar vezi că eu am fantezie, fiindcă niciodată nu văd lucrurile așa cum sunt de felul lor, ci le văd cu totul diferit. Iar povața voastră de a mă păstra uscat arată că aici nu-i nimeni în stare să prețuiască o fire simțitoare. Noroc însă că mie puțin îmi pasă! Singurul sprijin pe care-l ai de-a lungul vieții e conștiința nemăsuratei inferiorități a tuturor celorlalți! Și simțământul acesta eu, unul, l-am cultivat totdeauna. Dar nici unul din voi n-aveți pic de inimă! Vă arde de râs și de zbenguială, ca și cum Prințul și

Prinţesa n-ar fi chiar după nuntă.

— Ei şi? Adică de ce nu? izbucni o mică Minge de foc. E cel mai potrivit prilej de veselie, şi abia aştept să cutreier văzduhul ca să povestesc stelelor toate cele, de-a fir a păr. Să vedeţi sclipire pe ele, când le-oi vorbi despre mândreţea de mireasă…

— Vai, ce josnică privire asupra vieţii! se posomorî focul de artificii. Dar nici nu mă aşteptam la altceva. Nu-i nimic de capul dumitale; e găunos şi zevzec! Uite, poate că Prinţul şi Prinţesa s-or duce să trăiască într-o ţară unde o fi un râu adânc şi poate că or să aibă numai un copil, un băieţaş cu păr bălai şi cu ochii viorii, leit taică-său; şi poate că într-o zi copilul s-o duce la plimbare cu dădaca lui; şi poate că dădaca s-o duce să tragă un pui de somn sub un soc rămuros; şi poate că băieţaşul o cădea în râul cel adânc şi s-o îneca! Vai, ce nenorocire cumplită! Sărmanii oameni! Să-şi piardă singura lor odraslă! Ţi se taie răsuflarea! Eu, unul, nu mai sunt bun de nimic!

— Dar nu şi-au pierdut singura lor odraslă, mormăi Torţa romană. Şi nu li s-a întâmplat nicio nenorocire!

— Am spus eu una ca asta? se răsti Focul de artificii. Am spus numai că s-ar putea. Dacă şi-ar fi pierdut singurul lor fiu, la ce ne-am mai fi bătut gura de pomană? Nu-i pot suferi pe aceia care bocesc oalele sparte! Când mă gândesc însă că şi-ar putea pierde singura lor odraslă, fireşte că mă cutremur!

— Fireşte că te cutremuri! îi strigă Focul bengal. Ştii, eşti cea mai duioasă făptură pe care am întâlnit-o vreodată.

— Iar dumneata, cea mai grosolană făptură pe care am întâlnit-o vreodată, i-o tăie Focul de artificii. Nici nu poţi înţelege prietenia mea pentru prinţ.

— Ia te uită, dar nici nu-l cunoşti măcar, mormăi Torţa romană.

— Am zis eu că-l cunosc? se răsti Focul de artificii. Ba, pot spune că, dacă l-aş cunoaşte, nu i-aş fi deloc prieten. E grozav de periculos să-ţi cunoşti prietenii.

— Mai bine păstrează-te uscat, stărui Mingea de foc. Deocamdată ăsta-i lucrul de căpetenie.

— De căpetenie pentru dumneata, vezi bine, dar eu, dacă am chef de plâns, uite

că plâng, se încăpățână Focul de artificii.

Și izbucni deodată în lacrimi adevărate; lacrimile șiroiau de-a lungul bățului, ca stropii de ploaie, gata-gata să înece doi cărăbuși mititei care, cu gândul să-și dureze casă împreună, căutau un loc uscat unde să se aciuiască.

— Trebuie să fie din cale-afară de visător dacă plânge așa când nu e nimic de plâns, socoti Roata de foc, și scoțând un oftat adânc, gândul îi zbură la cufărașul din lemn de molift.

Plictisiți de atâtea văicăreli, Torța romană și Focul bengal începură a striga în gura mare:

— Mofturi! Mofturi!

Aveau amândouă picioarele pe pământ și, când ceva nu le era pe potrivă, ei ziceau că-s mofturi.

Pe urmă, luna s-a arătat pe cer ca un minunat scut argintiu. Și stelele au pornit a licări și un zvon de muzică s-a răspândit dinspre palat.

Prințul și domnița erau în fruntea dansului. Și atât de frumos dănțuiau amândoi, încât crinii înalți și albi își furișau privirile prin fereastră și nu-și mai luau ochii de la miri, pe când uriașii maci roșii dădeau voios din cap și le țineau măsura.

Pe urmă a bătut ceasul zece și pe urmă unsprezece, și pe urmă douăsprezece, iar la ultima bătaie vestind miezul nopții, toți ieșiră afară pe terasă, iar Regele trimise după regescul său Pirotehnist.

— Să înceapă jocurile de artificii! porunci Măria Sa.

Și Pirotehnistul Măriei Sale făcu o plecăciune adâncă și se îndreptă către capătul grădinii; îl însoțeau șase slujitori, purtând fiecare o făclie aprinsă la capătul unei lungi prăjini.

Priveliștea era nemaipomenit de măreață.

— Vâjj! Vââjj! porni Roata de foc să se învârtă-n văzduh, de-a dura și iar de-a dura…

— Bum! Bum! zvâcni Torța romană.

La rândul lor, Pocnitorile își jucau flăcăruile sus, deasupra cuprinsului, în vreme ce Focurile bengale coborau valuri purpurii peste toți și peste toate.

— Rămas-bun! strigă Mingea de foc pe când se avânta spre cer, picurând stropi de scântei albastre.

— Bang! Bang! răspundeau Plesnitorile, veselindu-se pe pofta inimii lor.

Fiecare a fost o izbândă, în afară de Focul de artificii fără pereche. Leoarcă de prea multă jelanie, nu se mai putu aprinde. Tot ce era mai bun în el, praful de pușcă, fiind ud de atâtea lacrimi, nu mai folosea la nimic. Toate pârlitele de rubedenii, cărora el nici nu s-ar fi obosit să le vorbească, se răspândeau în înaltul cerului, sub chipul unor minunate flori de aur cu boboci din pară de foc.

— Ura! Ura! striga întreaga Curte.

Iar Prințesa cea fragedă râdea și se bucura.

„Se vede că m-au păstrat pentru vreun prilej de pomină, își zise Focul de artificii. De bună seamă, așa trebuie să fie.“

Și se îmbătușă, mai trufaș ca oricând.

În ziua următoare, o seamă de lucrători veniră să așeze toate la locul lor.

— Trebuie să fie vreo deputație, socoti Focul de artificii. S-o primesc după cum se cuvine.

Și, ridicându-și nasul în vânt, începu să încrunte tare din sprâncene, ca și cum s-ar fi gândit la ceva foarte însemnat. Dar lucrătorii nici nu-l băgară în seamă până în clipa plecării. Numai atunci unul din ei îl zări din întâmplare.

— Ia te uită, măi! Un foc de artificii stricat!

Și-l zvârli peste zid, într-un șanț.

„foc de artificii STRICAT? foc de artificii STRICAT?“ își zicea el, în vreme ce se ducea valvârtej prin aer. „Cu neputință! foc de artificii MINUNAT, așa a spus

omul. STRICAT şi MINUNAT sună aproape la fel, şi mai totdeauna tot acolo vine.“

Apoi se prăbuşi în noroi.

— Nu prea te simţi bine aici, îşi dădu el cu părerea, dar trebuie să fie vreo staţiune balneară la modă, unde m-au trimis ca să-mi îngrijesc sănătatea. Negreşit că nervii mei sunt zdruncinaţi şi am nevoie de odihnă.

Deodată, o pârdalnică de Broscuţă, cu ochi strălucitori de nestemate şi o hăinuţă verde pestriţată, veni înot spre el.

— Pare-mi-se un nou sosit! începu Broscuţa. La urma urmei, nimic nu-i mai bun pe lume ca noroiul. Daţi-mi mie o vreme cu ploicică şi mai daţi-mi şi un şanţ, şi nu-mi mai trebuie nimic. Spune, ce crezi dumneata? Oare peste zi o să mai plouă? Eu tot trag nădejde, deşi cerul e senin şi fără pic de nor. Mare păcat!

— Hm! Hmm! făcu Focul de artificii şi se porni să tuşească.

— Ce glas încântător ai matale! se minună Broscuţa. Da, da, să juri că-i un orăcăit, şi orăcăitul e fără doar şi poate cel mai melodios sunet din lume. O să auzi diseară concertul clubului nostru. Noi stăm colea, în vechiul heleşteu din dosul casei arendaşului, şi cum răsare luna, începem. E atâta de tulburător, încât toată lumea stă trează, ca să ne asculte. Uite, chiar ieri am auzit-o pe nevasta arendaşului spunând mamei ei că n-a putut închide ochii toată noaptea din pricina noastră. E grozav de măgulitor să te cunoască aşa toată suflarea!

— Hm, Hmm! făcu îmbufnat Focul de artificii.

Era tare plictisit că nu putea arunca şi el o vorbuliţă.

— Da, da, încântătoare voce, urmă Broscuţa. Cred că o să treci pe la heleşteul Raţelor. Eu plec acum, ca să văd de fetiţele mele. Am şase drăgălaşe de fetişoare şi mi-e frică să nu le iasă ştiuca în cale. Un căpcăun, nu alta, care n-ar şovăi să le înfulece la prânz. Atunci, rămâi cu bine! Mi-a făcut mare plăcere convorbirea noastră, ştii, mare plăcere.

— Convorbire? Nu mai spune! bodogăni Focul de artificii. Toată vremea ai pălăvrăgit singură. Asta nu e convorbire.

— Cineva tot trebuie să asculte, răspunse Broscuța. Și așa îmi place mie, să vorbesc de una singură; se câștigă timp și se ocolește orice dispută.

— Ba, mie îmi plac disputele, se împotrivi Focul de artificii.

— Nădăjduiesc că nu! zise Broscuța pe un ton binevoitor. Disputele sunt îngrozitor de vulgare. În lumea aleasă, toți gândesc aidoma în toate. Dar uite că-mi zăresc fetițele. Rămâi cu bine, încă o dată.

Și Broscuța o porni repede înot.

— Ești groaznic de sâcâitoare, bodogăni Focul de artificii. Și groaznic de prost-crescută. Urâți îmi sunt palavragiii care vorbesc numai despre ei – așa ca tine, când cineva vrea să vorbească despre el – așa ca mine. Asta numesc eu egoism, și egoismul e cel mai nesuferit lucru, mai ales pentru o fire ca a mea, căci se știe bine cât sunt de apropiat cu cei din jur. Uite, ar trebui să iei pildă de la mine; n-o să găsești niciodată model mai ales. Acum, că ți-a ieșit norocul în cale, prinde prilejul, până pornesc îndărăt, la Curte. O să plec de-aici iute, iute. Eu sunt la preț mare de tot acolo, la Curte. Ia gândește-te: Prințul și Prințesa s-au cununat ieri, în cinstea mea! Firește că n-ai habar de toate astea, ești doară de la țară!

— N-are rost să-ți mai bați gura de pomană, îi spuse o Libelulă ce stătea pe pămătuful castaniu din vârful unui fir de papură. Chiar niciun rost, fiindcă Broscuța a și plecat.

— Destul de rău pentru ea, nu pentru mine, răspunse Focul de artificii. N-o să-mi pun eu lacăt la gură numai pentru că dumneaei nu mă ascultă. Mie îmi place să-mi aud vorba. E una din marile mele bucurii. Deseori mă trezesc vorbind așa, de unul singur, și sunt atât de deștept încât nu pricep o iotă din tot ce spun.

— Atunci ar trebui să ții prelegeri de filosofie, îl povățui Libelula.

Și, întinzându-și cele două încântătoare aripi străvezii, se avântă sus, în înaltul cerului.

— Mare neroadă și asta, să nu rămână locului! zise Focul de artificii. N-a avut ea deseori norocul să-și îmbogățească mintea ca acuma. La urma urmei, puțin îmi pasă. Un geniu ca mine știe că, într-o zi sau alta, tot își va găsi prețuirea.

Și Focul de artificii lunecă ceva mai afund în noroi.

După câtăva vreme, o Rață albă voinicoasă veni înot spre el. Avea picioarele galbene, labele în chip de lopățele și era socotită o mare frumusețe din pricina mersului ei legănat.

— Mac-mac-mac, făcu ea. Dar ciudată e înfățișarea dumitale! Aș putea să te întreb dacă ești așa din naștere sau în urma unei pățanii nenorocite?

— Se cunoaște că n-ai trăit decât la țară, răspunse Focul de artificii. Altfel ai fi știut cine sunt Eu! Dar, haide, te iert! N-ar fi frumos să mă aștept ca și ceilalți să fie de soi ales, ca mine. Te-ar uimi, desigur, să auzi că pot să mă urc până la cer și să cobor, pe urmă, într-un potop de ploaie aurie.

— Nu dau doi bani pe toate astea, spuse Rața, și nu văd nici cui i-ar folosi. Dacă ai putea să ari câmpiile ca un bou, să tragi la căruță ca un cal sau dacă ai păzi oile ca un dulău ciobănesc, atunci aș mai zice și eu.

— Vai, vai, biata de tine! o căină Focul de artificii cu glas nespus de îngâmfat. Văd că ești de teapă joasă de tot. Cineva de condiția mea nu e niciodată folositor. Noi avem anumite haruri, și asta e mai mult decât de ajuns. Eu, unul, n-am nicio înțelegere pentru niciun soi de meserie, cu atât mai puțin pentru meseriile pe care pari a mi le lăuda. Am fost totdeauna de părere că munca trudnică e doar scăparea celor care n-au nimic altceva de făcut.

— Bine, bine, fie și așa, încuviință Rața care, potolită de felul ei, nu se lua niciodată la harță. Fiecăruia cum îi place! În tot cazul, sper să-ți așezi gospodăria aici.

— Nu, nu, drăguță, nu! se împotrivi Focul de artificii. Sunt numai un musafir, un musafir de vază, și atâta tot. Spun drept, locul mi se pare mai degrabă anost. Aici nu e nici lume aleasă și nici singurătate. Adică e întocmai ca la mahala. Cred că o să mă întorc la Curte, căci știu bine că soarta mea e să fac vâlvă mare pe pământ.

— Odată mi se năzărise și mie să intru în viața politică, își aminti Rața. Sunt atâtea lucruri care trebuie schimbate. Am prezidat și eu o întrunire acum câtăva vreme și am luat hotărâri. Dar, vezi, toate astea n-au fost de mare ispravă. Acum nu-mi arde decât de gospodărie și-mi văd numai de ai mei.

— Eu sunt făcut pentru viața politică, se îngâmfă Focul de artificii, și la fel toate rubedeniile mele. Chiar cele mai umile. Pe orice vreme ne ivim, toți ochii sunt

pe noi. Deocamdată, nu m-am înfățișat încă lumii, dar când o voi face, va fi ceva nemaipomenit de măreț. Cât despre gospodărie, prea te îmbătrânește și-ți răpește mintea de la țeluri mai înalte.

— Ah! Țelurile tale înalte, cât sunt de minunate! încuviință Rața. Dar asta mi-aduce aminte că nu mai pot de foame.

Și se grăbi să înoate la vale, ca dusă de șuvoiul apei, strigând: „Mac, mac, mac“.

— Îndărăt! Îndărăt! răcnea Focul de artificii. Mai am să-ți spun o groază de lucruri!

Dar Raței nici nu-i păsa de el.

„Ducă-se! Mai bine că s-a dus! își spuse atunci în sinea lui. Gândește și ea ca orice făptură de rând.“

Lunecând apoi și mai afund în noroi, Focul de artificii începu să cugete la singurătatea unui geniu, când, deodată, doi băieţandri în cămășuțe albe se iviră coborând în goană malul, cu un ceaun și un braț de vreascuri.

— Asta trebuie să fie deputăția! socoti Focul de artificii și încercă să-și ia o înfățișare de zile mari.

— Ia uite, măi! strigă unul din băieţandri, ia uite ce băț caraghios! Cum naiba o fi ajuns aici? Și scoase din șanț focul de artificii.

— BĂȚ CARAGHIOS! zise Focul de artificii. Cu neputință! BĂȚ PREȚIOS, așa a spus băiatul. BĂȚ PREȚIOS, asta-i nespus de măgulitor. M-ați luat, se vede, drept un înalt dregător al Curții!

— Hai să-l băgăm în foc! îl îndemnă celălalt băieţandru. O să fiarbă apa mai iute.

Și așa, după ce strânseră vreascurile grămadă și-l puseră deasupra, cei doi băieţandri aprinseră focul.

— Câtă măreție! se bucura Focul de artificii. Au de gând să mă aprindă ziua-n amiaza mare, ca să mă vadă tot norodul.

— Acum să tragem un puișor de somn, spuseră ceilalţi, și când ne-om trezi, fiertura-i gata!

Așadar, băieţandrii se întinseră pe iarbă și închiseră ochii.

Focul de artificii era grozav de ud și-i trebui multă vreme până să se aprindă. Totuși, în cele din urmă, para focului îl cuprinse.

— Acum, acum îmi dau drumul! strigă el, proţăpindu-se cât putea mai drept și mai ţeapăn. Știu bine că o să mă înalţ sus, sus, mult mai sus decât stelele, mult mai sus decât luna, mult mai sus decât soarele. O să mă înalţ sus-sus, mai sus decât…

Vâjj! Vâjj! Vâjj!

Și o porni săgeată spre inima văzduhului.

— Încântător! se desfăta el. O să mă duc așa, mereu, mereu, la nesfârșit… Izbânda e a mea!

Nu-l văzu însă nimeni…

Deodată, o înfiorare ciudată îi străbătu mădularele.

— Acuma! Sunt gata acuma să explodez! O să cuprind în flăcări lumea întreagă și o să fac atâta larmă, încât, vreme de un an, mic și mare n-or să mai pomenească decât de mine!

Și, într-adevăr, Focul de artificii făcu explozie.

Poc! Poc! Poc! pocnea-n văzduh praful de pușcă.

S-ar mai fi putut îndoi cineva?

Dar nimeni nu auzi nimic… nici măcar cei doi băieţandri care dormeau buștean nu auziră nimic.

Iar până la urmă, tot ce rămase din Focul de artificii cel fără pereche fu doar băţul; și băţul căzu peste spinarea unei Gâște care tocmai se afla în plimbare pe malul heleșteului.

— Maică Precistă! se înspăimântă Gâsca. A început să plouă cu bețe!

Și țuști, în apă!

— Știam eu că voi face vâlvă mare, mormăi gâfâind Focul de artificii…

… și se stinse.

FANTOMA DE LA CANTERVILLE

O cronică amuzantă a necazurilor fantomei de la Canterville Chase atunci când bătrânul său conac a devenit căminul ministrului american la curtea de la St James

I

Când domnul Hiram B. Otis, ministrul american[1], a cumpărat Canterville Chase, toată lumea i-a spus că face o mare nerozie, întrucât nu exista nicio îndoială că locul era bântuit. Ba mai mult, lordul Canterville însuși, un bărbat care prețuia onoarea până la pedanterie, simțise de datoria lui să-i menționeze acest lucru domnului Otis atunci când se întâlniseră pentru a discuta termenii tranzacției.

— Noi n-am mai vrut să locuim acolo, i-a spus lordul Canterville, de când strămătușa mea, ducesa moștenitoare de Bolton, a făcut o criză de isterie din care nu și-a mai revenit niciodată după ce două mâini scheletice au înspăimântat-o de moarte când i s-au așezat pe umeri în timp ce se îmbrăca pentru cină. Mă văd obligat să-ți spun, domnule Otis, că stafia a fost văzută de mai mulți membri în viață ai familiei mele, precum și de preotul nostru paroh, reverendul Augustus Dampier, profesor la Colegiul King din Cambridge. După nefericitul incident cu ducesa, niciunul dintre servitorii noștri mai tineri n-a vrut să mai lucreze la noi, iar lady Canterville n-a mai reușit să doarmă bine noaptea din cauza zgomotelor misterioase care se auzeau de pe coridor și din bibliotecă.

— Lord Canterville, a răspuns ministrul, voi evalua mobila și stafia. Eu vin dintr-o țară modernă, unde avem tot ce se poate cumpăra cu bani; și, cu toți tinerii ăștia energici care vin de la noi în Lumea Veche, își fac de cap și vă fură cei mai buni actori și cele mai bune soliste de operă, sunt sigur că, dacă ar fi existat o stafie în Europa, ar fi închis-o imediat într-unul dintre muzeele noastre publice sau ar fi plimbat-o din loc în loc cu circul.

— Mă tem că stafia există, a spus lordul Canterville zâmbind, și cred că a respins propunerile afaceriștilor voștri întreprinzători, căci își duce traiul aici de peste trei secole, din 1584, de fapt, și întotdeauna își face apariția înainte de moartea unui membru al familiei noastre.

— Păi, dacă e s-o luăm așa, și medicul de familie face la fel, lord Canterville. Dar, domnule, insist că nu există fantome și nu cred că legile naturii se suspendă pentru aristocrația britanică.

— Cu siguranță că sunteți foarte naturali, voi, americanii, a răspuns lordul Canterville, care nu înțelesese prea bine ultima remarcă a domnului Otis, și, dacă nu vă deranjează să aveți o stafie în casă, nu-i nicio problemă. Dar ține minte că eu te-am avertizat!

La câteva săptămâni după aceea, s-a încheiat tranzacția, și, la închiderea sezonului, ministrul și familia sa au plecat la Canterville Chase. Doamna Otis, care, pe vremea când era domnișoara Lucretia R. Tappan și locuia pe West Street la numărul 53, fusese considerată o frumusețe notabilă a orașului New York, era acum o femeie prezentabilă de vârstă mijlocie, cu ochi frumoși și un profil splendid. Multe americance adoptă un aer de boală cronică atunci când își părăsesc continentul, având impresia că aceasta este o formă de rafinament european, dar doamna Otis nu căzuse în această capcană. Avea o constituție splendidă și un tonus nemaipomenit de viguros, aproape animalic. Într-adevăr, în multe aspecte, era de-a dreptul englezoaică și un exemplu excelent al faptului că, într-adevăr, avem totul în comun cu America în ziua de azi, cu excepția, bineînțeles, a limbii vorbite. Fiul ei cel mare, botezat Washington de către părinții săi într-un moment de patriotism pe care el nu încetase niciodată să-l regrete, era un tânăr blond și destul de chipeș, care se calificase pentru diplomația americană după ce condusese cotilionul[2] la Newport Casino[3] timp de trei sezoane consecutive, și chiar și la Londra avea faimă de bun dansator. Singurele lui slăbiciuni erau gardeniile și titlurile de noblețe. Altminteri era un flăcău cu capul pe umeri. Domnișoara Virginia E. Otis era o fetișcană de cincisprezece ani, zveltă și atrăgătoare ca o căprioară, cu niște ochi mari și albaștri ce trădau o fire independentă. Era o călăreață extraordinară și odată se întrecuse cu bătrânul lord Bilton de două ori în jurul parcului, ea călare pe poneiul ei, și câștigase cu o lungime și jumătate, chiar în fața statuii lui Ahile[4], spre încântarea tânărului duce de Cheshire, care îi ceruse mâna pe loc, făcându-i pe tutorii săi să-l expedieze înapoi la Eton chiar în seara aceea, într-o mare de lacrimi. După Virginia urmau gemenii, cărora li se spunea de obicei „Steaua și

Dungile“, căci purtau mai mereu urmele nuielei cu care erau pedepsiţi. Erau nişte băieţi încântători şi, cu excepţia capabilului ministru, singurii republicani adevăraţi din familie.

Deoarece Canterville Chase era situat la unsprezece kilometri distanţă de Ascot, cea mai apropiată gară, domnul Otis trimisese o telegramă pentru a solicita o trăsură care să-i aştepte. Au pornit în călătorie în cea mai bună dispoziţie. Era o seară plăcută de iulie, iar aerul era parfumat de mireasma delicată a pinilor. Din când în când, auzeau câte un porumbel gulerat uguind cu voce domoală sau vedeau, ascuns bine printre ferigile foşnitoare, penajul lucios al vreunui fazan. De pe ramurile fagilor pe lângă care treceau se ţeau la ei veverişe mici, iar prin desişuri şi peste dâmburile acoperite de muşchi se furişau iepuri cu codiţele albe ridicate. Cum au intrat pe aleea de la Canterville Chase însă, cerul s-a acoperit brusc de nori negri, atmosfera a fost cuprinsă de o linişte stranie, peste capete le-a trecut un stol mare de ciori şi, până să ajungă la conac, au început să cadă picături grele de ploaie.

Pe treptele de la intrare îi aştepta o bătrână îmbrăcată îngrijit, într-o rochie neagră din mătase, cu bonetă şi şorţ alb. Aceasta era doamna Umney, menajera, pe care doamna Otis, la rugămintea sinceră a lui lady Canterville, consimţise s-o păstreze pe acelaşi post. Când au coborât din trăsură, femeia le-a făcut amândurora o plecăciune scurtă şi le-a spus pe un ton afectat şi de modă veche:

— Fiţi bine-veniţi la Canterville Chase!

Domnul şi doamna Otis au urmat-o, trecând prin foaierul mare şi elegant, în stil Tudor, până în bibliotecă, o încăpere lungă şi joasă, cu lambriuri din stejar negru, la capătul căreia era o fereastră mare cu vitralii. Aici au descoperit că li se pusese ceaiul şi, după ce şi-au scos pardesiele, s-au aşezat şi au început să se uite în jur, în timp ce doamna Umney îi servea.

Deodată, doamna Otis a remarcat pe podea, chiar lângă şemineu, o pată de un roşu-închis şi, fără să-şi dea seama de semnificaţia ei, i-a spus doamnei Umney:

— Mă tem că aici s-a vărsat ceva.

— Da, doamnă, a răspuns bătrâna menajeră, pe un ton scăzut, acolo s-a vărsat sânge.

— Ce îngrozitor! a strigat doamna Otis. Mie nu-mi place deloc să am pete de

sânge în salon. Trebuie curățată imediat.

Bătrâna a zâmbit și a răspuns pe același ton scăzut și misterios:

— Este sângele lui lady Eleanore de Canterville, care a fost omorâtă chiar pe locul acesta de către propriul ei soț, sir Simon de Canterville, în 1575. Sir Simon i-a supraviețuit nouă ani și a dispărut brusc, în împrejurări foarte misterioase. Trupul nu i-a fost găsit niciodată, dar spiritul lui încărcat de vinovăție încă mai bântuie conacul Chase. Pata de sânge a fost admirată de mulți turiști și de alții și nu poate fi curățată.

— Astea-s aiureli! a strigat Washington Otis. Soluția pentru pete Champion sau detergentul Paragon de la Pinkerton o va curăța cât ai zice pește!

Și, înainte ca menajera îngrozită să aibă timp să intervină, tânărul s-a lăsat în genunchi și a frecat iute podeaua cu un bețigaș înmuiat în ceva ce părea o soluție neagră de curățat. În câteva minute nu s-a mai văzut nici urmă de pată de sânge.

— Știam eu că Pinkerton va reuși! a exclamat el triumfător, privind în jur la familia care îl admira. Dar nici bine n-a rostit aceste cuvinte, că un fulger îngrozitor a luminat încăperea mohorâtă, un bubuit înfricoșător de tunet i-a făcut pe toți să sară în picioare, și doamna Umney a leșinat.

— Ce climat îngrozitor! a spus ministrul american pe un ton calm, în timp ce aprindea o țigară lungă de foi. Îmi închipui că țara asta bătrână e așa de suprapopulată, că n-au avut vreme decentă pentru toată lumea. Eu mereu am fost de părere că emigrarea e singura opțiune pentru Anglia.

— Dragul meu Hiram, a strigat doamna Otis, dar ce putem face cu o femeie care leșină?

— Pune-o să plătească la fel ca atunci când sparge ceva, a răspuns ministrul; n-o să mai leșine după asta.

Și, desigur, în câteva momente, doamna Umney și-a revenit. Cu toate acestea, nu încăpea îndoială că era extrem de supărată și l-a avertizat cu severitate pe domnul Otis să se ferească de o năpastă care se va abate asupra casei.

— Sir, am văzut cu ochii mei, a spus ea, lucruri care ar zbârli părul din cap oricărui creștin, și multe nopți n-am pus geană pe geană din cauza întâmplărilor

groaznice care se petrec aici.

Însă domnul Otis și soția lui au asigurat-o cu căldură pe sărmana femeie că nu se temeau de fantome, așa că, după ce a invocat protecția divină pentru noii ei stăpâni și a aranjat să i se mărească salariul, bătrâna menajeră a plecat târșâindu-și picioarele către odaia ei.

II

Furtuna a ținut toată noaptea, dar nu s-a întâmplat nimic special. Cu toate acestea, a doua zi dimineață, când au coborât la micul dejun, au descoperit că pata înfiorătoare de sânge apăruse din nou pe podea.

— Nu cred că detergentul Paragon are vreo vină, a spus Washington, căci l-am încercat pe tot felul de lucruri. Trebuie să fie din cauza fantomei.

A frecat pata și a doua oară, dar, în dimineața următoare, aceasta a reapărut. În cea de-a treia zi era tot acolo, deși biblioteca fusese încuiată peste noapte de către domnul Otis în persoană, care luase cheile cu el la etaj. De-acum toată familia devenise interesată de subiect; domnul Otis a început să se întrebe dacă nu cumva fusese prea dogmatic respingând ideea existenței fantomelor, doamna Otis și-a exprimat interesul de a se alătura Societății de Spiritism, iar Washington le-a trimis o scrisoare lungă domnilor Myers și Podmore pe tema durabilității petelor sangvine rezultate din crimă. În noaptea aceea, toate îndoielile cu privire la existența în realitate a stafiilor au dispărut pentru totdeauna.

Ziua fusese caldă și însorită, și, în răcoarea serii, toată familia a ieșit la o plimbare cu trăsura și s-a întors acasă abia pe la ora nouă, când a luat o cină ușoară. Subiectul fantomelor nu a fost deloc abordat, așa că nu a existat nici măcar condiția de bază a acelei așteptări receptive care precedă adesea apariția fenomenelor mistice. Așa cum am aflat de la doamna Otis, membrii familiei au abordat doar acele subiecte care formează deseori nucleul conversațiilor obișnuite ale americanilor culți din clasele superioare, cum ar fi faptul că domnișoara Fanny Devonport[5] e o actriță mult mai bună decât Sarah Bernhardt; că e foarte dificil să-ți procuri porumb verde, prăjitură cu hrișcă și mălai dulce, chiar și în cele mai bune gospodării englezești; avantajele sistemului de predare

a bagajelor atunci când călătorești cu trenul; și dulceața accentului din New York în comparație cu vorbirea tărăgănată a londonezilor. Nu s-a menționat deloc supranaturalul și nici nu s-au făcut aluzii la sir Canterville. La ora unsprezece, familia s-a retras la culcare, iar după o jumătate de ceas toate luminile erau stinse. La ceva vreme după aceea, domnul Otis s-a trezit din cauza unui zgomot ciudat care se auzea pe coridor, la ușa camerei sale. Semăna cu un zăngănit metalic și părea să se apropie din clipă în clipă. Domnul Otis s-a ridicat imediat din pat, a aprins un chibrit și s-a uitat la ceas. Era ora unu fix. El însuși era destul de calm și și-a verificat pulsul, care nu era deloc febril. Ciudatul zăngănit a continuat și, odată cu el, s-a auzit foarte clar și un zgomot de pași. Domnul Otis și-a pus târlicii, a luat un flacon mic și alungit dintr-un sertar și a deschis ușa. În lumina palidă a lunii, a văzut chiar în fața lui un bătrân cu un aspect înspăimântător. Avea ochii roșii precum cărbunii încinși; hainele, cu o croială demodată, erau murdare și zdrențăroase, iar de încheieturile mâinilor și de glezne îi atârnau cătușe grele și lanțuri ruginite.

— Bunul meu domn, a spus ministrul, trebuie să insist să îți ungi lanțurile alea, și ți-am adus în acest scop o sticluță cu lubrifiantul Rising Sun de la Tammany. Se spune că este foarte eficace de la prima aplicare și, drept dovadă, vei găsi pe etichetă mai multe mărturii ale câtorva fețe bisericești eminente de la noi. O s-o las aici, lângă lumânări, și bucuros îți voi mai aduce dacă va fi nevoie.

După ce a rostit aceste cuvinte, ministrul Statelor Unite a pus sticla pe o masă de marmură, a închis ușa și s-a retras la culcare.

Preț de un moment, stafia de la Canterville a rămas nemișcată, cuprinsă de o indignare firească; apoi a trântit cu putere sticluța de podeaua lăcuită și a luat-o la goană pe coridor, scoțând gemete dogite și emițând o lumină verde, fantomatică. Cum a ajuns însă în capul scării masive din stejar, de după o ușă izbită de perete au apărut două siluete mici, îmbrăcate în halate, și o pernă mare i-a zbârnâit peste cap! Evident, nu era timp de pierdut, așa că stafia a adoptat repede a patra dimensiune a spațiului ca mijloc de evadare și a dispărut prin lambriuri, lăsând casa într-o liniște deplină.

Atunci când a ajuns în odaia secretă din aripa de vest, s-a sprijinit de o rază de lună ca să-și tragă sufletul și a început să-și analizeze situația. Niciodată nu fusese insultată într-un mod așa de grosolan, în strălucita și neîntrerupta sa carieră de trei sute de ani. S-a gândit la ducesa moștenitoare, pe care o speriase de moarte când stătea în fața oglinzii, îmbrăcată în mătase și diamante; la cele

patru slujnice pe care le făcuse să urle isteric când rânjise la ele prin perdelele unui dormitor pentru oaspeți; la preotul paroh, căruia îi stinsese lumânarea când se întorcea noaptea târziu din bibliotecă și care de atunci, martir perfect al bolilor nervoase, era în grija lui sir William Gull; și la bătrâna madame de Tremouillac, care se trezise într-o dimineață devreme și văzuse un schelet așezat în fotoliul ei, citindu-i jurnalul, după care fusese consemnată la pat timp de șase săptămâni din cauza unei crize de meningită, și care, după ce se vindecase, revenise în sânul Bisericii și încetase orice corespondență cu scepticul acela notoriu, monsieur de Voltaire. Și-a amintit de noaptea aceea groaznică în care netrebnicul de lord Canterville fusese găsit sufocându-se în dormitorul său, cu valetul de caro în gât, și mărturisise, chiar înainte să-și dea duhul, că trișase cu acea carte la joc, escrocându-l pe Charles James Fox de 50 000 de lire la Crockford's[6], apoi jurase că fantoma îl silise s-o înghită. Și-a amintit de toate marile sale realizări, de la majordomul care se împușcase în cămară pentru că văzuse o mână verde ciocănind la fereastră până la frumoasa lady Stutfield, care era obligată să poarte mereu la gât o panglică neagră din catifea pentru a ascunde urmele a cinci degete imprimate pe pielea ei albă și care se înecase, în cele din urmă, în iazul cu crapi de la capătul aleii King's Walk. Cu egocentrismul entuziast al unui artist adevărat, și-a revăzut cele mai apreciate spectacole și a zâmbit amarnic în sinea sa când i-a venit în cap ultima sa apariție ca „Reuben cel Roșu sau sugarul strangulat“, debutul său ca „Guant Gibeon, vampirul din Bexley Moor“ și furorile pe care le stârnise într-o dimineață plăcută de iunie când jucase popice cu propriile sale oase pe terenul de tenis. Și, după toate acestea, să vină niște afurisiți de americani moderni să-i ofere lubirifiant Rising Sun și să-i arunce cu perne în cap! Așa ceva era de neconceput. În plus, nicio fantomă din istorie nu fusese vreodată tratată într-o asemenea manieră. Prin urmare, s-a hotărât să se răzbune și a rămas acolo, într-o postură de meditație profundă, până la sosirea zorilor.

III

A doua zi dimineața, când s-au reunit la micul dejun, membrii familiei Otis au discutat pe larg despre fantomă. Ministrul Statelor Unite era, în mod firesc, un pic iritat de faptul că nu-i fusese acceptat darul.

— Eu nu-mi doresc să-i aduc vreun prejudiciu personal fantomei, a spus el, și trebuie să admit că, având în vedere că locuiește în casă de atâta amar de vreme, nu cred că e câtuși de puțin politicos să aruncați cu perne în ea – o remarcă foarte corectă, la care, regret să spun, gemenii au izbucnit în hohote de râs. Pe de altă parte, a continuat el, dacă chiar refuză să folosească lubrifiantul Rising Sun, va trebui să îi luăm lanțurile. Este imposibil să dormi cu un asemenea zgomot la ușa camerei.

Cu toate acestea, în restul săptămânii n-au mai fost deranjați, iar singurul lucru care le stârnea interesul era înnoirea continuă a petei de sânge de pe podeaua din bibliotecă. Era cu siguranță o chestiune foarte stranie, întrucât domnul Otis încuia mereu ușa pe timpul nopții, iar ferestrele aveau obloanele bine trase. De asemenea, culoarea schimbătoare a petei stârnea foarte multe comentarii. În unele dimineți era de un roșu decolorat (aproape cărămiziu), apoi se făcea stacojie, apoi mov intens, și o dată, când au coborât la ora de rugăciune în familie pe care o țineau conform ritualurilor simple ale Bisericii Episcopale Reformate Libere din America, au găsit-o de un verde smarald intens. Cum e și firesc, aceste schimbări caleidoscopice îi amuzau pe toți foarte mult și în fiecare seară se făceau pariuri despre cum va fi pata a doua zi. Singura persoană care nu a intrat în joc a fost micuța Virginia, care, dintr-un motiv inexplicabil, era mereu afectată de vederea petei de sânge și aproape a plâns în dimineața în care au găsit-o de un verde smarald.

A doua apariție a fantomei a fost duminică seara. La scurt timp după ce s-au dus la culcare, locatarii casei au fost speriați brusc de o bufnitură îngrozitoare care s-a auzit în foaier. Au coborât degrabă la parter și au descoperit că o armură masivă se desprinsese de pe suport și căzuse pe podeaua de piatră, în timp ce, pe un jilț cu spătar înalt, ședea stafia de la Canterville, frecându-și genunchii cu o expresie de teribilă suferință pe chip. Gemenii, care își aduseseră cu ei țevile de suflat boabe de mazăre, au tras imediat în ea două proiectile, cu o precizie care poate fi obținută doar după o practică îndelungată și atentă pe un profesor de caligrafie, iar ministrul Statelor Unite a ațintit un revolver înspre ea și a somat-o, în conformitate cu eticheta californiană, să ridice mâinile! Stafia s-a ridicat cu un urlet sălbatic de furie și a trecut prin ei ca o ceață, stingându-i lumânarea lui Washington Otis și lăsându-i pe toți în întuneric. Când a ajuns în capul scărilor, și-a revenit și s-a hotărât să scoată câteva hohote de râs demonic. Le găsise extrem de utile în mai multe situații. Se spunea că îi albiseră peruca lordului Raker într-o singură noapte și cu siguranță le făcuseră pe trei dintre guvernantele franțuzoaice ale lui lady Canterville să-și dea preavizul înainte să li se termine

perioada de probă. Prin urmare, a râs cu râsul său cel mai groaznic, până când acoperişul boltit a răsunat iar şi iar, dar, nici nu se stinsese bine înfricoşătorul ecou, că s-a deschis o uşă pe care a ieşit doamna Otis, îmbrăcată cu un halat de noapte albastru-deschis.

— Mă tem că nu te simţi bine, i-a spus ea, aşa că ţi-am adus o sticluţă cu tinctura doctorului Dobell. Dacă ai indigestie, ai să vezi că e un leac excelent.

Stafia a privit-o cu furie şi pe loc a început pregătirile pentru a se transforma într-un câine mare şi negru, o realizare pentru care era pe drept renumită şi căreia medicul de familie îi atribuise mereu retardul permanent al unchiului lordului Canterville, onorabilul Thomas Horton. Cu toate acestea, sunetul unor paşi care se apropiau au făcut-o să ezite în îndeplinirea scopului său, aşa că s-a mulţumit să devină uşor fosforescentă şi a dispărut, nu înainte de a scoate un geamăt profund, mormântal, exact atunci când gemenii o ajungeau din urmă.

Când s-a întors în camera ei, şi-a pierdut cu totul cumpătul şi s-a lăsat pradă unei agitaţii extrem de violente. Vulgaritatea gemenilor şi materialismul dezgustător al doamnei Otis erau, în mod firesc, foarte deranjante, dar ce o supăra cel mai mult era faptul că nu fusese în stare să-şi îmbrace armura. Sperase că până şi americanii moderni vor găsi palpitantă o stafie în armură, dacă nu din alt motiv măcar din respect faţă de poetul lor Longfellow şi de poezia lui atât de graţioasă şi atrăgătoare, asupra căreia se aplecase şi ea în decursul multor ore plictisitoare pe vremea când familia Canterville era plecată de acasă. În plus, era armura sa personală. O purtase cu mare succes la turnirul de la Kenilworth[7] şi fusese îndelung complimentată de nimeni alta decât de Regina Fecioară însăşi. Dar acum, când o îmbrăcase, fusese copleşită de greutatea platoşei uriaşe şi a coifului din oţel şi se prăvălise grămadă pe podeaua de piatră, zdrelindu-şi genunchii şi julindu-şi încheieturile degetelor de la mâna dreaptă.

Timp de câteva zile, stafia a fost extrem de bolnavă şi nu a ieşit mai deloc din odaie, cu excepţia momentelor în care se ducea să repună pata de sânge la locul ei. Însă a avut mare grijă de ea şi şi-a revenit, aşa că s-a hotărât să mai facă o a treia încercare de a-i speria pe ministrul Statelor Unite şi pe membrii familiei sale. A ales data de vineri, 17 august, pentru a-şi face apariţia şi şi-a petrecut toată ziua scotocind prin garderobă, de unde a ales, în cele din urmă, o pălărie mare cu borurile căzute, cu o pană roşie, un linţoliu cu volănaşe la încheieturile mâinilor şi la gât şi un pumnal ruginit. Spre seară s-au stârnit o furtună şi o ploaie puternică, iar vântul bătea atât de tare, că toate ferestrele şi uşile din casa

cea veche zornăiau și scârțâiau. Era o vreme întocmai cum îi plăcea ei. Planul de bătaie era următorul: avea să-și croiască drum în liniște către odaia lui Washington Otis, să bolborosească deasupra lui la capul patului și să se înjunghie singură în gât de trei ori pe sunetul unei muzici lente. Avea un dinte special contra lui Washington, căci știa că el e cel care are obiceiul de a îndepărta faimoasa pată de sânge Canterville cu ajutorul detergentului Paragon de la Pinkerton. După ce îl va fi redus pe acest tânăr nesăbuit și necugetat la o stare de groază absolută, avea să se îndrepte către odaia ocupată de ministrul Statelor Unite și de soția lui, iar acolo, să-și pună o mână rece și umedă pe fruntea doamnei Otis, șoptindu-i în același timp soțului speriat cumplitele secrete ale osuarului. Cu privire la micuța Virginia nu se hotărâse încă. Ea n-o insultase niciodată și era drăguță și blândă. Câteva gemete dogite din șifonier aveau să fie suficiente, se gândi fantoma, sau, în caz că asta nu o trezea, putea să tragă puțin de plapumă cu degete tremurătoare. Cât despre gemeni, era foarte hotărâtă să le dea o lecție. Primul lucru care trebuia făcut era să li se așeze pe piept, ca să le dea senzația unui coșmar sufocant. Apoi, având în vedere că paturile lor erau destul de apropiate unul de altul, să se așeze între ele sub forma unui cadavru verde și rece ca gheața, până când paralizau de frică, iar în cele din urmă, să-și arunce jos giulgiul și să se târască prin odaie cu oasele albe și uscate și cu un ochi ieșit din orbite, în persoana lui „Daniel cel Nătâng, scheletul sinucigaș“, un rol în care stârnise groaza de mai multe ori și pe care îl considera chiar egal faimosului său „Martin maniacul sau misterul mascat“.

La zece și jumătate a auzit familia ducându-se la culcare. O vreme a fost deranjată de hohotele ascuțite de râs ale gemenilor, care, cu veselia relaxată a tuturor școlarilor, se distrau înainte să adoarmă, dar la unsprezece și un sfert se lăsase o liniște deplină, și, când a bătut de miezul nopții, stafia a pornit să-și ducă planurile la îndeplinire. Cucuveaua bătea din aripi la ferestre, corbii croncăneau din tisa cea bătrână, iar vântul șuiera și gemea în jurul casei ca un suflet pierdut; dar membrii familiei Otis dormeau fără să știe ce îi așteaptă și, peste sunetul ploii și furtunii, fantoma auzea sforăitul constant al ministrului Statelor Unite. A pășit încet dintre lambriuri, cu un surâs malefic pe gura nemiloasă și zbârcită, iar luna și-a ascuns fața într-un nor când a trecut pe lângă bovindou, acolo unde blazonul său și cel al soției omorâte erau încrustate în albastru și auriu. A alunecat tot mai departe, ca o umbră diabolică, și însuși întunericul părea s-o deteste când trecea prin el. Odată i s-a părut că aude pe cineva strigând și s-a oprit; dar era doar lătratul unui câine de la Red Farm, așa că a mers mai departe, mormăind blesteme ciudate din secolul al șaisprezecelea și, din când în când, fluturând pumnalul ruginit în aerul din miez de noapte. În cele din urmă, a ajuns

la colțul coridorului care ducea spre odaia nefericitului Washington. Preț de o clipă s-a oprit acolo. Vântul îi ridica pletele lungi și cenușii în vârful capului și îi umfla în falduri grotești, de coșmar, cumplitul lințoliu în care se înfășurase. Apoi ceasul a bătut de doisprezece și un sfert, și ea a simțit că venise vremea. A chicotit în sinea sa și a dat colțul; dar nici bine n-a făcut asta, că a și căzut pe spate cu un vaiet jalnic de spaimă și și-a ascuns fața albită în palmele prelungi și osoase. Chiar acolo, înaintea ei, stătea o arătare cumplită, nemișcată ca o statuie și monstruoasă ca visul unui nebun! Avea capul chel și lucios, fața, rotundă, grasă și albă, și un râs hidos părea să-i fi deformat trăsăturile într-un rânjet etern. Din ochi îi ieșeau raze de lumină stacojie, gura îi era un puț larg de foc și niște straie hidoase, la fel ca ale lui sir Simon, îi îmbrăcau în faldurile albe silueta masivă. Pe piept avea o plăcuță cu un scris ciudat cu caractere antice – probabil un pergament al rușinii, s-a gândit stafia de la Canterville, unde erau trecute cine știe ce păcate groaznice, vreun calendar cumplit al crimelor –, iar în mâna dreaptă ținea un paloș din oțel strălucitor.

Cum nu mai văzuse niciodată o fantomă, stafia a fost, cum e și firesc, teribil de înspăimântată și, după ce a mai aruncat o privire grăbită către vedenia aceea înfricoșătoare, a fugit înapoi în odaia sa, împiedicându-se în giulgiul lung în timp ce gonea pe coridor și scăpând pumnalul ruginit în cizmele ministrului, unde a fost găsit a doua zi dimineață de majordom. Odată ajunsă în intimitatea apartamentului său, s-a aruncat pe un mic pat de scânduri și și-a ascuns fața sub haine. Totuși, după o vreme, bătrâna și curajoasa fantomă de la Canterville și-a venit în fire și s-a hotărît să meargă să stea de vorbă cu cealaltă stafie imediat ce se crăpa de ziuă. Prin urmare, de îndată ce zorile au început să tivească dealurile cu argintiu, s-a întors în locul în care văzuse prima oară groaznica arătare, simțind că, la urma urmei, două fantome erau mai bune decât una și că, având ajutorul noului său prieten, va putea să-i sperie în siguranță pe gemeni. Când a ajuns la locul faptei însă, s-a pomenit în fața unei privelişti îngrozitoare. Era limpede că se întâmplase ceva cu arătarea, pentru că lumina îi dispăruse cu totul din ochii goi, paloșul lucitor îi căzuse din mână, și ea însăși se sprijinea de perete într-o postură incomodă și nefirească. Stafia cea bătrână s-a repezit și a cuprins-o cu brațele, când, spre surprinderea ei, capul arătării s-a rostogolit pe podea, corpul i s-a culcat la pământ, și s-a trezit că ține în brațe o perdea de baldachin din rips alb, iar la picioare are o mătură cu coadă lungă, un satâr de bucătărie și un bostan gol pe dinăuntru! Incapabilă să înțeleagă această transformare bizară, a înșfăcat cu o grabă febrilă plăcuța și acolo, în lumina cenușie a dimineții, a citit aceste vorbe înfricoșătoare:

STAFIA LU’ OTIS

Singura sperietoare originală și adevărată

Feriţi-vă de imitaţii!

Toate celelalte sunt contrafăcute.

Și-a dat seama imediat despre ce era vorba. Fusese păcălită, planurile îi fuseseră zădărnicite, şi cineva o bătuse cu propriile arme! În ochi i-a apărut privirea strămoșească a neamului Canterville; a molfăit din gingiile ştirbe şi, ridicându-şi mâinile vestejite deasupra capului, a jurat în frazeologia pitorească a școlii antice că, atunci când Chanticleer[8] va suna de două ori din cornu-i vesel, se vor făptui fapte sângeroase și moartea va călca pe pământ cu paşi neauziţi.

Nici nu și-a terminat bine groaznicul jurământ că, de pe acoperișul cu ţigle roșii al unei gospodării din depărtare, s-a auzit cântatul unui cocoş. Stafia a scos în șoaptă un hohot de râs lung și amar și a aşteptat. A aşteptat îndelung, oră după oră, dar cocoșul, din cine ştie ce motiv ciudat, n-a mai cântat. În cele din urmă, la șapte și jumătate, înspăimântătoru-i priveghi a fost întrerupt de sosirea cameristelor, aşa că a tropăit înapoi în odaia ei, gândindu-se la jurământul inutil și la planurile zădărnicite. Acolo a consultat mai multe cărţi despre cavaleri, de care era foarte ataşată, şi a descoperit că, de fiecare dată când fusese folosit acest jurământ, Chanticleer cântase mereu şi a doua oară.

— S-o ia gaia pe orătania aia afurisită, a murmurat ea, am trăit şi ziua în care, cu sulița mea destoinică, i-aş fi străpuns beregata şi l-aş fi făcut să cânte pentru mine şi mort, dacă era!

Apoi s-a întins într-un sicriu confortabil din plumb şi a rămas acolo până seara.

IV

A doua zi, fantoma s-a simţit foarte slăbită şi obosită. Agitaţia îngrozitoare din ultimele patru săptămâni începea să lase urme. Avea nervii complet zdruncinaţi şi tresărea la cel mai mic zgomot. Timp de cinci zile a rămas în odaia ei şi, într-un final, s-a hotărât să nu se mai ocupe de pata de sânge de pe podeaua bibliotecii. Dacă familia Otis nu o voia, atunci era limpede că n-o meritau. Era clar că erau oameni care îşi duceau existenţa pe un plan inferior, material, incapabili să aprecieze valoarea simbolică a fenomenelor senzoriale. Însă chestiunea apariţiilor fantomatice şi a evoluţiei corpurilor astrale[9] era una cu totul şi cu totul diferită şi nu ţinea numai de ea. Era datoria ei solemnă să apară pe coridor o dată pe săptămână şi să bolborosească de la bovindoul mare în prima şi a treia miercuri din lună şi nu vedea cum ar fi putut să se elibereze, în mod onorabil, de aceste obligaţii. Adevărat, viaţa îi fusese plină de rele, dar, pe de altă parte, era foarte conştiincioasă în privinţa lucrurilor care aveau legătură cu supranaturalul. Prin urmare, în următoarele trei sâmbete a traversat coridorul, ca de obicei, între miezul nopţii şi ora trei dimineaţa, luându-şi toate precauţiile pentru a nu fi văzută sau auzită. S-a descălţat de cizme, a păşit cât de delicat a putut peste scândurile mâncate de carii, a purtat o pelerină mare din catifea neagră şi a fost atentă să folosească lubrifiantul Rising Sun pentru a-şi unge lanţurile. Mă văd obligat să mărturisesc că i-a fost extrem de dificil să ia această ultimă măsură de precauţie. Cu toate acestea, într-o noapte, în timp ce familia lua cina, s-a strecurat în dormitorul domnului Otis şi a şterpelit o sticluţă. La început s-a simţit puţin umilită, dar apoi a fost suficient de înţeleaptă ca să-şi dea seama că invenţia era lăudată pe drept şi, într-o oarecare măsură, îi servea scopurile. Dar, în ciuda tuturor precauţiilor, n-a scăpat nevătămată. În continuare găsea sfori întinse de-a latul coridorului, de care se împiedica în întuneric, şi o dată, când era îmbrăcată în „Isaac cel negru sau vânătorul din Hogley Woods“, a tras o căzătură urâtă când a păşit pe lunecuşul uns cu unt pe care gemenii îl ticluiseră de la intrarea în Sala Tapiseriilor până la capătul scării de stejar. Ultima insultă a înfuriat-o într-atât, încât s-a hotărât să facă un ultim efort de a-şi recăpăta demnitatea şi poziţia socială şi şi-a propus să-i viziteze în seara următoare pe şcolarii obraznici de la Eton[10] în rolul faimosului său personaj „Rupert cel nesăbuit sau contele fără cap“.

Nu apăruse în deghizarea asta de mai bine de şaptezeci de ani; de fapt, de când o înspăimântase cu ea pe drăguţa de lady Barbara Modish ea rupsese brusc logodna cu bunicul actualului lord Canterville şi fugise la Gretna Green cu chipeşul Jack Castletown, declarând că nimic pe lumea asta nu o va convinge să se mărite cu un bărbat dintr-o familie care permitea unei fantome atât de oribile să se plimbe în sus şi în jos pe terasă la lăsarea serii. Sărmanul Jack fusese

ulterior împușcat în duel de către lordul Canterville la Wandsworth Common, și lady Barbara murise de inimă rea la Tunbridge Wells înainte să se încheie anul, așa că da, deghizarea fusese un succes în toate privințele. Era însă un „machiaj“ foarte dificil, dacă pot folosi o expresie atât de teatrală cu privire la unul dintre cele mai mari mistere ale supranaturalului sau, ca să folosesc un termen mai științific, ale tărâmului de dincolo, și i-a luat trei ceasuri încheiate ca să-și ducă la bun sfârșit pregătirile. În cele din urmă, totul a fost gata, și stafia era foarte mulțumită de felul în care arăta. Cizmele grele de călărie asortate îi erau un pic mari și nu găsise decât unul dintre cele două pistoale de vânătoare, dar, per ansamblu, era destul de încântată, astfel că, la unu și un sfert, a alunecat prin lambriuri și s-a furișat pe coridor. Când a ajuns la odaia în care dormeau gemenii – care, trebuie să menționez, se numea Iatacul Albastru datorită culorii draperiilor – a găsit ușa întredeschisă. Vrând să-și facă o intrare dramatică, a dat ușa de perete, dar un urcior greu cu apă a căzut drept pe ea, udând-o până la piele și ratându-i la mustață umărul stâng. În același moment a auzit râsete înăbușite din patul cu baldachin. A fost așa un șoc pentru sistemul său nervos, că bătrâna fantomă s-a refugiat în odaia ei cât de repede a putut și a doua zi a fost țintuită la pat de guturai. Singurul lucru care o consola în toată povestea era că nu-și adusese și capul cu ea, căci, dacă ar fi făcut-o, consecințele ar fi putut fi foarte grave.

După această întâmplare, a renunțat la ideea de a înspăimânta familia cea grosolană de americani și s-a mulțumit să se furișeze pe coridoare în târlici de pâslă, cu un fular gros și roșu în jurul gâtului, de teamă să n-o tragă curentul, și cu o archebuză mică în mâini, în caz că era atacată de gemeni. Lovitura finală a primit-o pe 19 septembrie. Se dusese la parter, în foaierul grandios, încredințată că măcar acolo n-o va deranja nimeni, și se distra făcând observații satirice la adresa fotografiilor mari, tip portret, ale ministrului Statelor Unite și soției sale, care luaseră locul tablourilor cu familia Canterville. Era îmbrăcată simplu, dar curat, într-un lințoliu lung cu mucegai de cimitir pe el, își legase maxilarul cu o fâșie de pânză galbenă și avea în mână un mic felinar și o lopată de gropar. De fapt, era deghizată în „Jonas cel neîngropat sau hoțul de cadavre din Chertsey Barn“, una dintre cele mai remarcabile personificări ale sale, pe care familia Canterville avea toate motivele s-o țină minte deoarece era adevărata sursă a vrajbei dintre ei și vecinul lor, lordul Rufford. Era în jur de două și un sfert dimineața și, din câte își dăduse ea seama, nu mișca nimeni. Însă, în timp ce se îndrepta către bibliotecă pentru a vedea dacă mai sunt urme din pata de sânge, brusc, de după colț, i-au sărit în față două siluete care își fluturau cu frenezie brațele deasupra capului și care i-au urlat „BAU!“ în ureche.

Cuprinsă de panică, lucru firesc în împrejurările date, s-a repezit către scară, dar acolo l-a găsit pe Washington Otis, care o aştepta cu o pompă pentru grădinărit în mâini. Astfel, înconjurată de duşmani din toate părţile şi aproape încolţită, a dispărut prin soba mare din fontă care, din fericire pentru ea, nu era aprinsă şi a trebuit să-şi croiască drum prin burlane şi hornuri până a ajuns în propria odaie, într-o stare îngrozitoare de degradare, dezordine şi disperare.

După incidentul acesta, n-a mai fost văzută în expediţii nocturne. Gemenii au stat de veghe s-o aştepte de mai multe ori şi au presărat coji de nuci pe coridoare în fiecare seară, spre teribila exasperare a părinţilor şi servitorilor, dar în zadar. Era destul de limpede că stafia avea sentimentele aşa de rănite, că nu mai voia să apară. În consecinţă, domnul Otis şi-a reluat lucrul la istoria Partidului Democrat asupra căreia se aplecase de mai mulţi ani; doamna Otis a organizat o petrecere la care s-au gătit crustacee în aer liber, petrecere care a uimit tot comitatul; băieţii au început să joace lacrosse, euchre, poker şi alte jocuri specific americane, iar Virgina călărea pe poteci cu poneiul ei, însoţită de tânărul duce de Cheshire, care venise să-şi petreacă ultima săptămână de vacanţă la Canterville Chase. Toată lumea a presupus că fantoma dispăruse, iar domnul Otis chiar i-a scris o epistolă în acest sens lordului Canterville, care, în scrisoarea de răspuns, şi-a exprimat deosebita plăcere de a primi aceste veşti şi i-a trimis cele mai sincere felicitări destoinicei soţii a ministrului.

Cu toate acestea, familia Otis s-a înşelat, căci fantoma era tot în casă şi, deşi aproape invalidă acum, nu era deloc dispusă să lase lucrurile aşa, în special deoarece auzise că printre oaspeţi se afla şi tânărul duce de Cheshire, al cărui străunchi, lordul Francis Stilton, pariase cândva o sută de guinee cu un anume colonel Carbury că va juca zaruri cu fantoma de la Canterville şi fusese găsit a doua zi dimineaţă zăcând pe podea într-o asemenea stare de paralizie, încât, deşi trăise până la adânci bătrâneţi, nu mai reuşise niciodată să spună şi altceva în afară de „şase-şase“. Povestea fusese bine cunoscută la vremea respectivă, deşi, desigur, din respect pentru sentimentele celor două familii nobiliare, se făcuse tot posibilul pentru a o trece sub tăcere; o relatare detaliată a împrejurărilor în care se petrecuseră toate acestea este inclusă în volumul al treilea al Amintirilor lordului Tattle despre prinţul regent şi tovarăşii săi[11]. Prin urmare, fantoma era, în mod firesc, foarte nerăbdătoare să demonstreze că nu-şi pierduse influenţa asupra familiei Stilton, cu care era, de fapt, înrudită de departe, căci al doilea soţ al unei verişoare primare de-a sa fusese Sieur de Bulkeley, din a cărui linie se trag toţi ducii de Cheshire, fapt bine cunoscut de toată lumea. Prin urmare, s-a pregătit să i se arate micului iubit al Virginiei în rolul „Călugărului vampir sau al

benedictinului fără sânge“, o apariție atât de cumplită, încât, atunci când lady Startup o văzuse – întâmplare petrecută în 1764, de un revelion fatal – slobozise mai multe țipete pătrunzătoare, încununate de un atac violent de apoplexie, în urma căruia murise la trei zile după ce îi dezmoștenise pe cei din familia Canterville, cele mai apropiate rude ale sale, și își lăsase toți banii farmacistului ei londonez. Însă groaza pe care i-o provocau gemenii a împiedicat-o pe bătrâna stafie să iasă din odaie, așa că micul duce a dormit liniștit sub baldachinul decorat cu pene din Iatacul Regal, visând la Virginia.

V

La câteva zile după asta, Virginia și cavalerul ei cu părul creț au plecat să călărească pe pășunile de la Brockley, unde fata și-a sfâșiat așa de rău veșmintele când a trecut printr-un gard viu, că, la întoarcerea acasă, s-a decis să urce pe scara servitorilor ca să nu fie văzută. Când a trecut pe lângă Sala Tapiseriilor, a cărei ușă se întâmpla să fie deschisă, i s-a părut că vede pe cineva acolo și, crezând că e camerista mamei ei, care își aducea uneori de lucru aici, s-a uitat înăuntru ca s-o roage să-i cârpească veșmintele. Spre imensa ei surpriză, a dat de însăși fantoma de la Canterville! Aceasta stătea lângă fereastră, privind cum auriul șters al copacilor îngălbeniți flutura prin aer și cum frunzele roșietice dansau nebunește pe aleea lungă. Își sprijinea capul în palmă și avea un aer de teribilă deprimare. Arăta atât de pierdută și de distrusă, încât micuța Virginia, al cărei prim impuls fusese să fugă să se încuie în odaia ei, a fost cuprinsă de milă și s-a hotărât să încerce să o consoleze. Așa de ușor i-a fost pasul și atât de profundă era melancolia fantomei, că stafia nu și-a dat seama de prezența Virginiei până când ea nu i-a vorbit.

— Îmi pare așa de rău pentru dumneata! i-a spus ea. Dar frații mei se întorc la Eton mâine, și apoi, dacă o să te porți frumos, n-o să te mai deranjeze nimeni.

— Ce absurditate, să-mi ceri mie să mă port frumos! i-a răspuns fantoma lui sir Simon, întorcând uimită capul către fetișcana frumoasă care îndrăznise să i se adreseze. O mare absurditate! Eu trebuie să-mi zdrăngăn lanțurile, să gem prin gaura cheii și să bântui noaptea, dacă la asta te referi. E singurul motiv pentru care exist.

— Nu e deloc un motiv să exiști, și știi și dumneata că ai fost foarte rău. Doamna Umney ne-a spus în prima zi când am sosit aici că ți-ai omorât soția.

— Păi, bine, recunosc, spuse fantoma, arţăgoasă, dar a fost strict o chestiune de familie și nu e treaba nimănui.

— E foarte rău să omori pe cineva, a spus Virginia, care avea uneori o dulce seriozitate victoriană, moștenită de la vreun strămoș din New England.

— Ah, urăsc severitatea asta ieftină a eticii abstracte! Soția mea era foarte banală, nu-mi scrobea niciodată gulerele cum trebuie și habar n-avea să gătească. Stai, să vezi, am împușcat un căprior în Hogley Woods, un exemplar magnific, și știi cum l-a trimis la masă? Mă rog, nu mai contează acum, căci asta s-a petrecut cu mult timp în urmă și nu cred că a fost drăguț din partea fraților ei să mă lase să mor de foame, chiar dacă am omorât-o.

— Ai murit de foame? Vai, domnule fantomă – adică, sir Simon –, îți este foame? Am un sendviș în tolbă. Îl vrei?

— Nu, mulţumesc, acum nu mai mănânc nimic; dar e foarte amabil din partea ta, oricum, și tu ești mai drăguță decât restul familiei tale oribile, nepoliticoase, vulgare și necinstite.

— Încetează! a strigat Virginia, bătând din picior, dumneata ești nepoliticos, și oribil, și vulgar! Cât despre necinste, știi că mi-ai furat vopselele din trusa de pictură pentru a împrospăta pata aceea ridicolă de sânge din bibliotecă. Mai întâi mi-ai luat toate tuburile cu roșu, inclusiv stacojiul, și n-am mai putut să fac apusuri de soare, apoi mi-ai luat verdele smarald și galbenul-crom și în cele din urmă am rămas doar cu violetul și cu albul chinezesc și n-am putut să pictez decât peisaje în lumina lunii, care sunt mereu deprimante și deloc ușor de făcut. Nu te-am pârât niciodată, deși am fost foarte iritată, și toată povestea a fost ridicolă; căci cine a auzit vreodată de sânge verde-smarald?

— Păi, serios acum, a spus fantoma, destul de spășită, ce era să fac? E destul de greu să mai faci rost de sânge adevărat în ziua de azi și, cum fratele tău a fost cel care a început toate astea cu detergenului Paragon, n-am văzut niciun motiv să nu-ți iau vopselele. Cât despre culoare, e o chestie de gust: bunăoară, familia Canterville are sânge albastru, cel mai albastru din Anglia; dar știu că voi, americanii, nu dați doi bani pe asta.

— Nu ştii nimic despre America, şi cel mai bun lucru ar fi să emigrezi ca să te destupi la minte. Tatăl meu va fi încântat să-ţi dea drept de liberă trecere, şi, deşi există o taxă vamală ridicată pentru spirite de orice fel, nu va fi nicio problemă la vamă, deoarece toţi agenţii sunt democraţi. Odată ajuns la New York, sigur vei avea un mare succes. Ştiu mulţi oameni care ar plăti sute de mii de dolari pentru un bunic şi mult mai mult pentru o fantomă de familie.

— Nu cred că mi-ar plăcea America.

— Bănuiesc că din cauză că nu avem ruine şi curiozităţi, a spus Virginia pe un ton sarcastic.

— N-aveţi ruine! N-aveţi curiozităţi! a răspuns fantoma. Aveţi, în schimb, marina şi manierele voastre.

— O seară bună! O să mă duc să-l rog pe tata să le dea gemenilor o săptămână în plus de vacanţă.

— Te rog nu pleca, domnişoară Virginia! a strigat sir Simon; sunt atât de singur şi de nefericit, şi chiar nu ştiu ce să fac! Vreau să adorm şi nu pot.

— Asta e chiar absurd! Tot ce trebuie să faci e să te duci la culcare şi să sufli în lumânare. Uneori e foarte greu să rămâi treaz, în special la biserică, dar să adormi nu e deloc greu. Până şi bebeluşii ştiu cum să facă asta, şi ei nu sunt isteţi deloc.

— N-am mai dormit de trei sute de ani, a spus el cu tristeţe, şi ochii frumoşi şi albaştri ai Virginiei s-au făcut mari de uimire; de trei sute de ani n-am pus geană pe geană, şi sunt aşa de obosit!

Virginia a devenit serioasă, iar buzele mici i-au tremurat ca frunzele de trandafir. S-a apropiat de sir Simon şi, lăsându-se în genunchi lângă el, i-a privit chipul zbârcit.

— Sărmană, sărmană fantomă! a murmurat ea. N-ai un loc unde să poţi dormi?

— Undeva departe, dincolo de pădurea de pini, a răspuns stafia pe un ton scăzut, visător, e o grădiniţă. Acolo iarba creşte deasă şi înaltă, presărată cu flori de cucută mari şi albe ca nişte stele, acolo cântă privighetoarea noaptea întreagă. Cântă cât e noaptea de lungă, şi luna rece de cristal veghează, în timp ce copacii

de tisă îşi întind crengile mari peste cei adormiţi.

Ochii Virginiei s-au umplut de lacrimi, şi fata şi-a ascuns faţa în palme.

— Te referi la Grădina Morţii, a şoptit ea.

— Da, moartea. Moartea trebuie să fie aşa de frumoasă! Să stai întins în pământul maroniu şi moale, cu iarba unduindu-se la capul tău, şi să asculţi tăcerea! Să nu ai zile de ieri, nici zile de mâine. Să uiţi timpul, să uiţi viaţa, să fii împăcat. Tu mă poţi ajuta. Tu poţi să-mi deschizi porţile casei morţii, căci porţi dragostea cu tine, şi dragostea e mai puternică decât moartea.

Virginia s-a cutremurat, străpunsă de un fior rece, şi, preţ de câteva momente, s-a făcut tăcere. Fata simţea că se află în toiul unui vis urât.

Apoi fantoma a vorbit din nou şi vocea ei a sunat ca şuieratul vântului.

— Ai citit vreodată vechea profeţie de pe fereastra bibliotecii?

— Vai, adesea! a strigat fata, ridicând capul. O ştiu pe dinafară. E pictată cu litere negre, stranii, şi e greu de desluşit. Sunt doar şase versuri:

Când o fecioară de aur o să reuşească

Să facă buze păcătoase rugăciunea s-o rostească,

Când un migdal neroditor va înflori

Şi o copilă lacrimile îşi va dărui,

Atunci în casă linişte se va face

Şi neamul Canterville va vieţui în pace.

— Dar nu ştiu ce înseamnă.

— Înseamnă, a spus stafia cu tristeţe, că trebuie să plângi alături de mine pentru

păcatele mele și să te rogi cu mine pentru sufletul meu, pentru că eu nu am credință, și apoi, dacă ai fost mereu dulce, și bună, și blândă, îngerul morții se va îndura de mine. Vei vedea siluete înspăimântătoare în întuneric, vei auzi voci malefice care-ți vor șopti la ureche, dar nimeni nu-ți va face niciun rău, căci iadul n-are nicio putere în fața inocenței unei copile.

Virginia nu a răspuns, iar fantoma și-a frământat mâinile disperată în timp ce se uita la capul plecat, cu plete de aur, al copilei. Deodată, fata s-a ridicat, palidă la față și cu o lumină stranie în ochi.

— Nu mi-e teamă, a spus ea cu tărie, și îl voi ruga pe înger să se îndure de dumneata!

Fantoma a scos un strigăt de bucurie abia auzit, s-a ridicat de pe scaun și, luându-i mâna într-a sa, s-a aplecat cu un gest demodat și i-a sărutat-o. Avea degetele reci ca gheața, și buzele îi ardeau ca fierul încins, dar Virginia nu a șovăit atunci când sir Simon a condus-o prin odaia întunecoasă. Pe tapiseria de un verde șters erau brodați niște mici vânători. Sunau din cornurile lor cu ciucuri și îi făceau semn cu mâinile lor micuțe să se întoarcă din drum.

— Vino înapoi, micuță Virginia, strigau ei, vino înapoi!

Dar fantoma înainta cu repeziciune, și Virginia nu i-a ascultat. Când au ajuns la capătul sălii, fantoma s-a oprit și a murmurat niște vorbe pe care fata nu le-a înțeles. Virginia a deschis ochii și a văzut cum zidul se destramă încet, ca o ceață, și în față le apare o peșteră mare și întunecoasă. Un vânt aspru și rece a suflat peste ei, iar fata a simțit cum o trage ceva de rochie.

— Repede, repede, a strigat fantoma, altfel va fi prea târziu!

Într-o clipă lambriurile s-au închis în spatele lor, și Sala Tapiseriilor a rămas goală.

VI

La vreo zece minute după aceea, s-a auzit clopoțelul care anunța ceaiul, și, cum

Virginia nu coborâse din camera ei, doamna Otis l-a trimis pe unul dintre lachei s-o cheme. Acesta s-a întors în scurt timp și i-a spus că n-o găsește pe domnișoara Virginia nicăieri. Cum fata avea obiceiul să iasă în fiecare seară în grădină să culeagă flori pentru cină, la început, doamna Otis nu s-a alarmat deloc, dar, când a bătut ora șase și Virginia nu a apărut, femeia s-a neliniștit cu adevărat și i-a trimis pe băieți s-o caute, în timp ce ea și domnul Otis verificau toate odăile din casă. La șase și jumătate, băieții s-au întors și au raportat că nu era nici urmă de sora lor pe nicăieri. Toți intraseră acum într-o stare de nelinişte profundă și nu știau ce să facă, dar domnul Otis și-a amintit brusc că, în urmă cu câteva zile, dăduse voie unei șatre de țigani să-și așeze tabăra în parc. Prin urmare, a pornit imediat spre Blackfell Hollow, unde știa că sunt aceștia, însoțit de fiul său mai mare și de doi dintre lucrătorii de pe moșie. Micul duce de Cheshire, înnebunit de grijă, i-a implorat să-l ia cu ei, dar domnul Otis nu i-a permis, căci se temea că va avea loc o încăierare. Însă, când a ajuns la locul taberei, a descoperit că țiganii plecaseră, și era limpede că o făcuseră în grabă, deoarece focul încă mai ardea, și pe iarbă erau împrăștiate farfurii. După ce i-a trimis pe Washington și pe cei doi lucrători să cerceteze împrejurimile, domnul Otis a gonit spre casă și a expediat telegrame către toți inspectorii de poliție din comitat, spunându-le să fie atenți la o fetiță care fusese răpită de vagabonzi sau de țigani. Pe urmă a poruncit să i se aducă armăsarul și, după ce a insistat ca soția și cei trei băieți să se așeze la masă, a pornit călare înspre Ascot, însoțit de unul dintre grăjdari. Dar nici nu apucase să facă trei kilometri, când a auzit pe cineva galopând în spatele său și, uitându-se peste umăr l-a văzut pe micul duce călărind pe poneiul său, roșu tot în obraji și fără pălărie pe cap.

— Îmi pare tare rău, domnule Otis, a îngăimat băiatul, dar nu pot să iau cina știind că Virginia a dispărut. Vă rog să nu vă supărați pe mine; dacă ne-ați fi lăsat să ne logodim anul trecut, poate nu s-ar mai fi petrecut toate astea. N-o să mă trimiteți înapoi, nu-i așa? Nu pot să mă duc! Nu mă duc!

Ministrul nu s-a putut abține să-i zâmbească tânărului ștrengar, impresionat de devotamentul lui față de Viriginia, așa că s-a aplecat de pe cal, l-a bătut ușor pe umeri și i-a spus:

— Păi, Cecil, dacă nu vrei să te duci înapoi, atunci vii cu mine, dar trebuie să-ți cumpărăm o pălărie când ajungem la Ascot.

— Dă-o încolo de pălărie! O vreau pe Virginia! a strigat micul duce râzând, după care au galopat împreună către gară.

Acolo domnul Otis l-a întrebat pe șeful de gară dacă văzuse pe peron pe cineva cu semnalmentele Virginiei, dar nimeni nu știa nimic de ea. Totuși, șeful de gară a trimis telegrame în dreapta și în stânga și l-a asigurat că vor fi cu ochii în patru după fată. Îndată ce i-a cumpărat o pălărie micului duce de la un negustor de pânzeturi, domnul Otis a pornit călare spre Bexley, un sat aflat la vreo șase kilometri distanță, unde aflase că trag des țiganii, deoarece are un islaz mare în vecinătate. Aici l-au luat la întrebări pe polițistul din sat, dar nu au aflat nimic de la el și, după ce au dat roată islazului, și-au întors caii spre casă și au ajuns la Chase pe la unsprezece seara, obosiți și aproape deznădăjduiți. Washington și gemenii îi așteptau la poarta casei cu felinare, deoarece aleea era foarte întunecoasă. Nu găsiseră nici cea mai mică urmă de Virginia. Șatra fusese găsită pe pășunile de la Brockley, dar fata nu era acolo. Țiganii își justificaseră plecarea subită prin faptul că se înșelaseră asupra dății bâlciului de la Chorton și se grăbiseră s-o ia din loc, de teamă să nu întârzie. Fuseseră destul de supărați auzind de dispariția Virginiei, căci erau foarte recunoscători domnului Otis că le dăduse voie să așeze tabăra în parcul lui și patru dintre ei rămăseseră să-i ajute la căutat. Dragaseră iazul cu crapi, și toată moșia fusese cercetată de-a fir a păr, dar fără niciun rezultat. Era cât se poate clar că, cel puțin pentru noaptea aceea, Virginia era pierdută pentru ei; în starea aceea de profundă depresie, domnul Otis și băieții s-au îndreptat către casă, cu grăjdarul pe urmele lor, trăgând de căpăstru cei doi cai și poneiul. În foaier au găsit un grup de servitori înspăimântați, iar pe divanul din bibliotecă zăcea sărmana doamnă Otis, aproape înnebunită de groază și nelinişte. Lângă ea se afla bătrâna menajeră, care îi punea pe frunte comprese cu apă de colonie. Domnul Otis a insistat imediat ca ea să mănânce ceva și a poruncit să se pună masa pentru toată lumea. A fost o cină plină de melancolie, căci aproape nimeni n-a vorbit, și până și gemenii erau șocați și tăcuți, deoarece țineau mult la sora lor. După ce au terminat, domnul Otis, în ciuda insistențelor micului duce, a cerut ca toată lumea să meargă la culcare, argumentând că nu se mai putea face nimic în seara aceea și că va expedia o telegramă la Scotland Yard a doua zi dimineață, pentru ca ei să trimită de îndată niște detectivi. Dar, chiar în momentul în care ieșeau din sufragerie, orologiul din turn a început să bată miezul nopții și, la sunetul ultimei bătăi, au auzit brusc o bufnitură și un țipăt strident; o bubuitură năprasnică de tunet a scuturat casa, a răsunat o muzică nepământeană, o placă din vârful scărilor s-a izbit de perete cu un zgomot puternic, și pe palier, albă și palidă la față, cu un cufăraș în mână, a pășit Virginia. Toți s-au repezit pe dată la ea. Doamna Otis a strâns-o la piept, ducele a copleșit-o cu sărutări apăsate, iar gemenii au executat un dans de război în jurul grupului.

— Cerule mare! Copilă, unde ai fost? a spus domnul Otis cam mânios, crezând că Virginia le jucase o festă copilărească. Eu și Cecil am călărit prin tot ținutul ca să te căutăm, iar mama ta a fost speriată de moarte. Să nu ne mai faci niciodată asemenea farse!

— Doar fantomei! Doar fantomei! au țipat gemenii, zburdând pe lângă ei.

— Scumpa mamei, slavă Domnului că te-am găsit! Să nu mai pleci niciodată de lângă mine! a murmurat doamna Otis, sărutându-și copila care tremura și netezindu-i părul auriu încâlcit.

— Tată, a spus Virginia încet, am fost cu fantoma. Acum e moartă, și trebuie să vii s-o vezi. A fost foarte rea pe timpul vieții, dar s-a căit amarnic de tot ce a făcut și înainte să moară mi-a dat acest cufăraș cu bijuterii frumoase.

Toți au privit-o muți de uimire, dar Virginia era foarte serioasă; s-a întors și i-a condus prin deschizătura din lambriuri către un coridor secret îngust. Washington i-a urmat cu o lumânare aprinsă în mână pe care o luase de pe masă. În cele din urmă au ajuns la o ușă masivă din stejar, bătută în cuie ruginite. La atingerea Virginiei, aceasta s-a deschis în balamalele grele și s-au pomenit într-o cămăruță joasă, cu tavan boltit și un gemuleț cu gratii. În perete fusese înfipt un inel mare din fier de care era legat cu lanțuri un schelet uscat, culcat cât era de lung pe podeaua de piatră, cu degetele lungi și descărnate întinse către un urcior și o tavă pentru mâncare de modă veche, așezate odinioară exact cât să nu ajungă la ele. Era clar că în urcior fusese cândva apă, căci pe interior crescuse un strat de mucegai verde. Pe tavă zăcea un morman de praf. Virginia s-a așezat lângă schelet, și-a împreunat palmele și a început să se roage în tăcere, în timp ce restul grupului privea cu mirare îngrozitoarea tragedie al cărei secret îl afla acum.

— Hei! a exclamat brusc unul dintre gemeni, care se tot ițise pe ferestruică încercând să-și dea seama în ce aripă a casei era situată camera. Hei! Migdalul ăla aproape uscat a înflorit! I se văd florile în lumina lunii.

— Dumnezeu l-a iertat, a spus Virginia cu gravitate când s-a ridicat în picioare, și o lumină frumoasă i-a inundat chipul.

— Ești un înger! a strigat tânărul duce.

A cuprins-o cu brațele pe după gât și a sărutat-o.

VII

La patru zile după straniile întâmplări de la Canterville Chase, pe la unsprezece noaptea, s-a pornit o procesiune funerară. Dricul îl trăgea opt cai negri, împodobit fiecare cu un pămătuf mare de pene de struț, iar sicriul de plumb fusese acoperit cu un giulgiu violet pe care era brodat blazonul familiei Canterville. Pe lângă dric și trăsuri mergeau servitorii cu torțe aprinse. Toată procesiunea era grandioasă și impresionantă. Lordul Canterville, cel dintâi îndoliat, venise special din Țara Galilor ca să participe la înmormântare și stătea în prima trăsură alături de Virginia. După ei veneau ministrul Statelor Unite cu soția lui, apoi Washington și cei trei băieți, iar ultima trăsură era pentru doamna Umney. Toată lumea considerase că, din moment ce fusese speriată de fantomă mai bine de cincizeci de ani, avea dreptul s-o conducă pe ultimul drum. În colțul cimitirului fusese săpat un mormânt adânc, chiar sub tisa cea bătrână, iar impresionanta slujbă a fost ținută de către reverendul Augustus Dampier. După ce s-a terminat ceremonia, servitorii au stins torțele conform unui obicei străvechi din familia Canterville, iar atunci când sicriul era coborât în groapă, Virginia a făcut un pas în față și a pus pe el o cruce mare din flori albe și roz de migdal. În clipa aceea, luna a ieșit de după un nor și a inundat micul cimitir cu lumina ei argintie, iar dintr-un crâng îndepărtat a început să cânte o privighetoare. Virginia s-a gândit la felul în care fantoma îi descrisese Grădina Morții, și ochii i s-au împăienjenit de lacrimi, astfel că n-a scos aproape niciun cuvânt tot drumul spre casă.

A doua zi dimineață, înainte ca lordul Canterville să plece la oraș, domnul Otis a avut o întrevedere cu el pe tema bijuteriilor pe care fantoma i le dăruise Virginiei. Erau absolut splendide, în special un anume colier cu rubine, cu montură veche, venețiană, un exemplar superb de lucrătură din secolul al șaisprezecelea, de o valoare atât de mare, încât domnul Otis se îndoia dacă să permită fiicei sale să le accepte.

— Stimate lord, i-a spus el, știu că în țara asta bijuteriile sunt considerate moșteniri de familie la fel ca pământurile și consider că aceste podoabe sunt, sau ar trebui să fie, păstrate în familia dumitale. Prin urmare, te conjur să le iei cu dumneata la Londra și să le privești pur și simplu ca pe o parte din proprietatea

dumitale care ți-a fost redată în împrejurări mai stranii. Cât despre fiica mea, e doar o copilă, și deocamdată mă bucur să afirm că nu manifestă un interes deosebit față de asemenea privilegii ale luxului. De asemenea, doamna Otis, care, dacă pot spune așa, e un fel de autoritate în domeniul artei – având privilegiul de a fi petrecut câteva ierni în Boston când era mică –, m-a informat că aceste pietre prețioase au o valoare pecuniară foarte mare și ar garanta un preț bun dacă ar fi oferite spre vânzare. În aceste împrejurări, lord Canterville, sunt sigur că vei fi de acord că e imposibil să permit ca ele să rămână în posesia membrilor familiei mele; ba, mai mult, asemenea tinichele și zorzoane, oricât de potrivite sau necesare ar fi aristocrației britanice, ar fi complet nelalocul lor printre cei care au fost crescuți cu principiile stricte și, cred eu, nemuritoare ale simplității republicane. Poate că ar trebui să menționez că Virginia își dorește foarte mult să-i dai voie să păstreze cufărașul ca amintire a strămoșului dumitale ghinionist, dar tare nechibzuit. Având în vedere că este foarte vechi și nu se mai poate repara, vei considera poate potrivit să-i îndeplinești cererea. Din partea mea, mărturisesc că sunt destul de surprins să descopăr că un copil de-al meu își exprimă simpatia față de ceva ce ține de Evul Mediu și nu pot să explic acest lucru decât prin faptul că Virginia s-a născut într-una dintre suburbiile voastre londoneze imediat după ce doamna Otis s-a întors dintr-o călătorie la Atena.

Lordul Canterville a ascultat cu multă seriozitate discursul bunului ministru, trăgându-se din când în când de mustața grizonantă pentru a-și ascunde un zâmbet spontan, și, când domnul Otis a terminat de vorbit, i-a strâns călduros mâna și i-a spus:

— Stimate domn, fermecătoarea dumitale fiică i-a făcut ghinionistului meu strămoș, sir Simon, un mare serviciu, astfel că eu și familia mea îi suntem profund îndatorați pentru curajul și îndrăzneala ei extraordinare. E clar că bijuteriile îi aparțin, și, pe legea mea, cred că, dacă aș fi atât de nemilos încât să i le iau, bătrânul ăla hain ar ieși din mormânt în două săptămâni ca să-mi facă traiul un chin. Cât despre faptul că sunt moșteniri de familie, nimic nu e o moștenire de familie dacă nu e menționat într-un testament sau într-un document legal, iar despre existența acestor bijuterii nu s-a știut nimic. Te asigur că nu am nicio pretenție asupra lor, iar când domnișoara Virginia va crește, mă aventurez să spun că va fi încântată să aibă lucruri frumoase de purtat. În plus, dumneata ai uitat, domnule Otis, că ai evaluat mobila împreună cu fantoma, așa că orice a aparținut stafiei a trecut în posesia dumitale. Indiferent ce activitate a avut sir Simon pe coridoare noaptea, din punct de vedere legal era mort și îngropat, și dumneata ai intrat în posesia acestei proprietăți prin cumpărare.

Domnul Otis a fost foarte mâhnit de refuzul lordului Canterville și l-a implorat să mai chibzuiască, dar inimosul nobil a fost ferm și până la urmă l-a convins pe ministru să-i dea voie fiicei sale să păstreze cadoul primit de la fantomă, astfel că, atunci când tânăra ducesă de Cheshire a fost prezentată în salonul Reginei în primăvara anului 1890, cu ocazia căsătoriei, bijuteriile ei au fost ținta principală a admirației tuturor. Căci Virginia a primit coronița, care este recompensa tuturor fetițelor americane cuminți, și s-a măritat cu iubitul ei imediat ce acesta a ajuns la majorat. Amândoi erau așa de fermecători și se iubeau atât de mult, că toată lumea era încântată de căsătorie, cu excepția bătrânei marchize de Dumbleton, care încercase să pună mâna pe duce pentru una dintre cele șapte fiice nemăritate ale ei și dăduse în acest sens nu mai puțin de trei serate costisitoare. În mod straniu, nici domnul Otis nu a fost prea încântat, căci, deși ținea destul de mult la tânărul duce, în teorie era împotriva titlurilor și, ca să-i folosesc propriile cuvinte, „era foarte neliniștit ca nu cumva fiica lui, în mijlocul influenței aristocrației iubitoare de plăceri, să uite de principiile simplității republicane“. Însă până la urmă și-a schimbat opiniile și pot afirma cu tărie că, atunci când a înaintat pe culoarul bisericii St George din Hanover Square cu fiica lui la braț, a fost cel mai mândru bărbat din tot lungul și latul Angliei.

Imediat ce luna de miere s-a terminat, ducele și ducesa s-au dus la Canterville Chase și chiar a doua zi de la sosire au mers într-o după amiază la cimitirul singuratic înconjurat de pini. Se hotărâseră cu greu ce să graveze pe piatra de mormânt a lui sir Simon, dar în cele din urmă voiau să inscripționeze doar inițialele bătrânului nobil și versurile de pe fereastra bibliotecii. Ducesa adusese cu ea niște trandafiri deosebiți, pe care i-au presărat peste mormânt, și, după un moment de reculegere, s-au îndreptat pe jos către ruinele vechii abații. Acolo ducesa s-a așezat pe un stâlp căzut la pământ, în timp ce soțul i s-a întins la picioare, fumând o țigară și privind în ochii ei frumoși. Deodată, el și-a aruncat țigara, a luat-o de mână și i-a spus:

— Virginia, o soție nu trebuie să țină secrete față de soțul ei.

— Dragul meu Cecil! Nu țin niciun secret față de tine.

— Ba da, ții, a răspuns el, surâzând, nu mi-ai spus niciodată ce s-a întâmplat cât ai fost încuiată acolo cu fantoma.

— Nu am spus niciodată nimănui, Cecil, a spus Virginia cu seriozitate.

— Știu, dar ai putea să-mi spui mie.

— Te rog, nu mă întreba, Cecil, nu-ți pot spune. Sărmanul sir Simon! Îi datorez foarte multe. Da, nu râde, Cecil, chiar îi datorez. M-a făcut să văd ce înseamnă viața și moartea și de ce dragostea e mai puternică decât amândouă.

Ducele s-a ridicat și și-a sărutat soția cu afecțiune.

— Poți să-ți ții secretul atât timp cât inima ta e la mine, a murmurat el.

— Întotdeauna a fost, Cecil.

— Și într-o bună zi le vei spune copiilor noștri, nu-i așa?

Virginia s-a îmbujorat la față.

---

[1] Ambasadorul era numit la vremea respectivă ministru. Curtea de la St James este până azi titlul curții regale britanice, după palatul St James unde se primesc și se acreditează emisari diplomatici. (n.red.)

[2] Dans de bal de origine franceză, cu mișcări variate și complexe (n.red.)

[3] Club exclusivist din orașul Newport (statul Rhode Island), adăpostit într-o clădire construită în 1880, care astăzi este monument istoric (n.red.)

[4] Statuie dezvelită în Hyde Park în 1922 (n.red.)

[5] Personaj inventat (n.red.)

[6] Club tipic englezesc pentru aristocrați, care a existat între 1828 și 1845, vestit pentru jocurile sale de cărți (n.red.)

[7] Castel medieval faimos în Warwickeshire, la aproximativ 150 de kilometri nord-vest de Londra (n.red.)

[8] Nume simbolic pentru cocoș; după personajul omonim din fabulele populare cu Renard vulpoiul. O versiune a acestora a fost popularizată în Anglia după ce a apărut în Povestirile din Canterbury de Geoffrey Chaucer. (n.red.)

[9] În parapsihologie și ezoterism, corpul astral este, în esență, sufletul, separat de corpul fizic și de minte și influențat de planul astral al existenței de planete și sfere celeste (n.red.)

[10] Celebru liceu englezesc cu internat, numai pentru băieți (n.red.)

[11] Autor și operă închipuite de Wilde (n.red.)